

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

Luboš Horenský

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

Zvláštnosti činností jednotek Pořádkové policie v ochraně před protispolečenskými vlivy

Autor: Luboš Horenský

Vedoucí práce: doc. JUDr. Dr. Jan Hejda

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Datum odevzdání: únor 2011

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Pedagogická fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno studenta: **Luboš HORENSKÝ**

Osobní číslo: **P080004**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Název práce: **Zvláštnosti činností jednotek Pořádkové policie v ochraně před protispolečenskými vlivy.**

Zadávací katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Zásady pro vypracování:

Práce se bude zabývat vývojem, prostředky a činností pořádkových jednotek Policie ČR, výkonem služby v těchto složkách se zaměřením na výcvik a požadavky kladené na příslušníky jednotek a komparací s obdobnými složkami Policie Německé spolkové republiky. Cílem bakalářské práce je seznámení veřejnosti s významnou složkou Policie ČR – pořádkovými jednotkami, problematikou výkonu služby v těchto jednotkách a možnostmi dalšího vývoje těchto jednotek.

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma

**„ZVLÁŠTNOSTI ČINNOSTÍ JEDNOTEK POŘÁDKOVÉ POLICIE
V OCHRANĚ PŘED PROTISPOLEČENSKÝMI VLIVY“**

jsem zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat mé manželce Veronice za trpělivost, kterou se mnou měla během psaní této práce a všem ostatním, kteří mi přispěli radou či informací, především pak vedoucímu práce doc. JUDr. Dr. Janu Hejdovi.

Anotace

Zvláštnosti činností jednotek Pořádkové policie v ochraně před protispolečenskými vlivy

Tato bakalářská práce se zabývá vývojem, prostředky a činnostmi pořádkových jednotek Policie ČR, výkonem služby v těchto složkách PČR se zaměřením na výcvik a požadavky kladené na příslušníky pořádkových jednotek a komparací s obdobnými složkami Policie Německé spolkové republiky.

srpen 2010

Obsah

OBSAH	7
ÚVOD	8
1 POŘÁDKOVÉ JEDNOTKY POLICIE ČR	10
1.1 PRÁVNÍ RÁMEC VZNIKU A ČINNOSTI PJ A SPECIFIKA TĚCHTO JEDNOTEK	10
1.2 DRUHY POŘÁDKOVÝCH JEDNOTEK POLICIE ČR	12
1.2.1 <i>Pořádkové jednotky krajských ředitelství PČR</i>	12
1.2.2 <i>Stálé (speciální) pořádkové jednotky PČR</i>	13
1.3 ZÁKLADNÍ ÚKOLY POŘÁDKOVÝCH JEDNOTEK	16
2 VÝZBROJ, VÝSTROJ A VOZOVÝ PARK POŘÁDKOVÝCH JEDNOTEK POLICIE ČR	21
2.1 VÝZBROJ	21
2.2 VÝSTROJ	25
2.3 VOZOVÝ PARK	26
3 VÝKON SLUŽBY V POŘÁDKOVÝCH JEDNOTKÁCH POLICIE ČR	30
3.1 VÝBĚR POLICISTŮ DO POŘÁDKOVÝCH JEDNOTEK POLICIE ČR	30
3.2 VÝCVIK PŘÍSLUŠNÍKŮ POŘÁDKOVÝCH JEDNOTEK POLICIE ČR	31
3.2.1 <i>Výcvik příslušníků pořádkových jednotek krajských ředitelství Policie ČR</i>	32
3.2.2 <i>Výcvik příslušníků speciálních pořádkových jednotek Policie ČR</i>	33
3.3 ZÁZEMÍ, MOŽNOSTI REGENERACE A ZDRAVOTNÍ PÉČE	35
3.3.1 <i>Zázemí, regenerace a zdravotní péče o policisty SPJ PČR</i>	35
3.3.2 <i>Zázemí, regenerace a zdravotní péče o policisty PJ KŘP ČR</i>	36
4 KONCEPCE POŘÁDKOVÝCH JEDNOTEK POLICIE ČR	38
4.1 ROZDÍL MEZI SPJ A PJ KŘP	38
4.2 POČTY NASAZENÍ PJ	39
4.3 NÁKLADY NA ČINNOST POŘÁDKOVÝCH JEDNOTEK POLICIE ČR	45
4.4 JAKOU KONCEPCI POŘÁDKOVÝCH JEDNOTEK POLICIE ČR ZVOLIT?	47
5 JEDNOTKY POŘÁDKOVÉ POLICIE SRN	49
6 NÁVRH ZMĚN PODOBY POŘÁDKOVÝCH JEDNOTEK POLICIE ČR	53
7 ZÁVĚR	57
POUŽITÁ LITERATURA	59

Úvod

Policie České republiky slouží veřejnosti tím, že chrání bezpečnost osob, majetku a veřejný pořádek, dohlíží na dodržování platných zákonů a plní další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti, které jí jsou svěřeny příslušnými zákony. S ohledem na rozsah těchto úkolů, jsou v rámci Policie České republiky vytvořeny specializované složky či útvary, jako např. pořádková policie, dopravní policie, služba kriminální policie a vyšetřování, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu apod., které mají přesně vymezené činnosti, jenž tvoří náplň jejich práce. S tímto souvisí také rozdílné požadavky na výcvik a dovednosti příslušníků jednotlivých složek.

Součástí služby pořádkové policie jsou i útvary zvané Pořádkové jednotky Policie ČR (PJ PČR), veřejností a sdělovacími prostředky označované jako „těžkooděnci“ a neprávem považované za čistě represivní složky policie sloužící pouze k obnovení veřejného pořádku. Tento obraz je však značně zkreslený a přispívá k všeobecnému negativnímu obrazu PJ PČR v očích veřejnosti. Samotná obnova veřejného pořádku v místech, kde došlo k jeho narušení, je jen jednou z mnoha činností, k jejichž plnění jsou určeny a vycvičeny. Příslušníci PJ PČR se velkou měrou podílejí na úkolech Policie ČR jakožto součásti složek integrovaného záchranného systému, dohlíží na bezpečnost při konání sportovních či kulturních akcích, pátrají po ztracených osobách a v neposlední řadě zajišťují převozy cenin nebo jaderného materiálu. Tedy plní ty úkoly pořádkové policie, které vyžadují nejen speciální výcvik a vybavení, ale i nasazení většího množství policistů. Proto je třeba na tyto jednotky nahlížet jako na nenahraditelnou a nepostradatelnou součást Policie ČR.

PJ PČR nejsou novodobou záležitostí, ale navazují na dlouholetou historii. Kořeny pořádkových jednotek sahají do 40. let 20. století, doby zakládání tzv. Četnických pohotovostních oddílů (ČPO). Ty měly především demonstrovat československou státní suverenitu, zamezit nelegálním přechodům hranic a podpořit morálku československého obyvatelstva. ČPO byly také nasazovány k obnovení pořádku při hromadných projevech násilí ze strany nacisticky smýšlejícího obyvatelstva vůči ostatním obyvatelům. Po 2. sv. válce bylo potřeba minimalizovat činnost nacistických teroristických skupin „wehrwolf“, které v pohraničních osvobozených oblastech prováděly diverzní, sabotážní a teroristické akce. K tomu byl zřízen Pohotovostní pluk 1 NB. Příslušníci tohoto pluku nevykonávali jen pohotovostní činnost spojenou se zákrokem v místech, kde to bylo potřeba, ale také

strážili státní hranice. V roce 1946 došlo k reorganizaci pluku a jeho přejmenování na Pohraniční útvary – 9600, jejichž prvořadým úkolem byla ostraha státních hranic. Poté až do roku 1970 následovalo období, během něž nepůsobil na území Československé republiky a pozdější ČSSR žádný útvar, který by bylo možné považovat za pořádkovou jednotku. V tomto roce byl zřízen nechvalně proslulý Pohotovostní pluk VB ČSR. Během svého působení byl pluk nasazován především při demonstracích, hromadných protestních pochodech nebo událostech, během kterých bylo k obnovení pořádku třeba většího počtu vycvičených policistů. Vše vyvrcholilo událostmi, ke kterým došlo 17. listopadu 1989 na Národní třídě v Praze. Pluk byl zrušen a rozpuštěn v roce 1990. Nová kapitola historie pořádkových jednotek se začala psát v roce 1995, kdy byl zřízen útvar s názvem „Stálá pořádková jednotka“. Toto označení bylo společně s navýšením počtu příslušníků změněno na „Speciální pořádková jednotka PČR“. Pod tímto názvem útvar působí do současné doby.

Během svého vývoje plnily pořádkové jednotky celou řadu úkolů s ohledem na aktuální potřeby k udržení vnitřní bezpečnosti státu, a jak následující řádky ukážou, jejich existence v rámci bezpečnostního aparátu státu je prakticky nezastupitelná. O tom jsme se opakovaně přesvědčili v obdobích, kdy po zrušení speciálních útvarů či začlenění jejich příslušníků do jiných částí bezpečnostních složek, nebyly zřízeny jednotky, které by je odpovídajícím způsobem nahradily. Zřetelně se tedy projevila potřeba speciálně vycvičené jednotky, kterou by bylo možné nasadit jak v místech narušení veřejného pořádku, tak v místech, kde je potřeba většího množství policistů vycvičených k ochraně života, zdraví a majetku.

Vzhledem k nízkému veřejnému povědomí o Pořádkových jednotkách Policie ČR je cílem této práce rozšířit úzký a jednostranný pohled na jejich činnost. Představit je jako profesionální, vycvičené a nepostradatelné útvary Policie ČR. Seznámit provedenou analýzou dostupných dokumentů veřejnost s výzbrojí, výstrojí, činností, výběrem a výcvikem příslušníků vykonávajících náročnou službu v těchto jednotkách, porovnat je s obdobnými jednotkami Policie SRN a s využitím syntézy navrhnout změny v uspořádání PJ PČR. K tomu kromě uvedených metod využiji i vlastní zkušenosti z výkonu služby u útvaru PJ KŘP ČR a názory a postřehy ostatních příslušníků PJ PČR, které jsem získal při rozhovorech s nimi.

1 Pořádkové jednotky Policie ČR

Pořádkové jednotky PČR vznikly na základě Nařízení ministra vnitra č. 28/1992 o stálých pořádkových jednotkách Policie České republiky a původně byly zřizovány v rámci krajských ředitelství Policie ČR. Nyní existují u Policie ČR dva typy jednotek a to speciální pořádkové jednotky a pořádkové jednotky krajských ředitelství.

Hlavním důvodem vzniku pořádkových jednotek byla potřeba mít k dispozici početnější útvar řádně vyzbrojených, vstrojených a vycvičených policistů, kteří by byli schopni okamžitě zakročit v místech, kde je to třeba, ať se jedná o narušení veřejného pořádku ze strany většího množství lidí na jednom místě, přičemž toto narušení veřejného pořádku by nebylo možné zvládnout prostředky běžně dostupnými Policií ČR, tedy hlídkami policistů sloužících na obvodních/místních odděleních nebo odděleních dopravní či hlídkové služby, pátrání v terénu po ztracených osobách nebo o rychlou pomoc v oblastech zasažených živelnými či jinými katastrofami.

1.1 Právní rámec vzniku a činnosti PJ a specifika těchto jednotek

Vzhledem k tomu, že v současné době jsou pořádkové jednotky nedílnou součástí Policie České republiky, jejíž postavení, činnost, povinnosti, oprávnění a úkoly jsou definovány především zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, řídí se také PJ při plnění svých úkolů tímto stěžejním zákonem.

Významným předpisem pro fungování PJ je pak Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti. „*Tento závazný pokyn upravuje postup Policie České republiky (dále jen „policie“) při provádění opatření k omezení negativních jevů ovlivňujících bezpečností situaci, využívání pořádkových jednotek a antikonfliktních týmů při zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, organizaci pořádkových jednotek, jejich výzbroj, výstroj a materiální a technické zabezpečení.*“¹. V jednotlivých článcích tohoto pokynu jsou pak rozpracovány dílčí oblasti činnosti PJ, jako vyhlášení opatření, jeho řízení a příprava, rozkaz k opatření, úkoly velitele opatření apod., členění a složení družstev PJ, výběr a výcvik příslušníků PJ, vybavení PJ, organizace PJ, označování PJ a další.

Při výkonu služby se samozřejmě tyto jednotky řídí i ostatními platnými zákony a předpisy, které se týkají oblastí, do nichž jejich činnost zasahuje.

¹ ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, čl. 1

Hlavním rozdílem pořádkových jednotek oproti ostatním útvarům a jednotkám Policie ČR je to, že jejich případný zákrok probíhá pod tzv. jednotným velením. Tento pojem je definován v ustanovení § 59 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a vyplývá z něj, že o použití donucovacích prostředků a zbraně rozhoduje velitel zakročující jednotky, který je přítomen na místě. Sám příslušník, který donucovací prostředky použije, tak na rozdíl od jiného zákroku nečiní dle svého uvážení, ale na rozkaz nadřízeného. Tedy plnou odpovědnost za oprávněnost použití donucovacích prostředků dle ustanovení § 53 z.č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky přechází na velitele, který o zákroku rozhodl. Tím ovšem není ze zakročujícího policisty sňata zákonná povinnost „*dbát při použití donucovacího prostředku na to, aby nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání*“.²

Zde je také na místě vysvětlit rozdíly mezi zásahovými jednotkami Policie ČR a pořádkovými jednotkami Policie ČR, neboť bývají často zaměňovány, přestože se jedná o naprosto rozdílné jednotky. Hlavní rozdíl je v úkolech, které tyto jednotky plní. Zatímco PJ jsou určeny k ochraně bezpečnosti osob a majetku a ke spolupůsobení při zajišťování veřejného pořádku, k plnění úkolů v případech mimořádných událostí, jako živelné pohromy apod., k posílení přímého výkonu služby a v neposlední řadě k asistenci při převozech jaderného materiálu a cenin či spolupráci s obvodními soudy, zásahové jednotky jsou určeny ke služebním zákrokům proti teroristům, únoscům osob a dopravních prostředků, nebezpečným pachatelům organizované trestné činnosti a pachatelům zvláště závažných úmyslných trestných činů, zejména při jejich zadržení. Dále je možno je nasadit k ochraně nebo obnovení veřejného pořádku, jakož i k obnovení pořádku v místech, kde se vykonává vazba nebo trest odnětí svobody, též k záchranným akcím, zejména v případě vzniku živelných pohrom a katastrof, velkých dopravních nehod a průmyslových havárií.³ Všeobecně lze také uvést, že při zákroku PJ se nepočítá s užitím donucovacího prostředku střelné zbraně, neboť tyto jednotky nejsou nasazovány k přímým zákrokům proti pachatelům ozbrojených střelnými zbraněmi, zatímco zásahové jednotky jsou k takovému zákroku přímo určeny. Na druhou stranu zásahové jednotky nebývají přímo nasazovány k obnovení veřejného pořádku v případě jeho narušení ze strany většího počtu osob – demonstrace, pochody, sportovní akce. Společně mají to, že jejich zákrok probíhá pod tzv. jednotným velením a o vyslání rozhoduje příslušný oprávněný funkcionář, nejčastěji ředitel krajského ředitelství Policie ČR.

² § 5 z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

³ <http://www.ks.jc/ostodd/ZJ/jednotka.html> dostupné dne 10. 11. 2010

Od vyjmenovaných úkolů se také odvíjí vlastní výcvik, výzbroj a výstroj těchto jednotek.

1.2 Druhy pořádkových jednotek Policie ČR

Jak jsem již výše uvedl, v současné době existují v rámci Policie ČR dva druhy pořádkových jednotek, a to speciální pořádkové jednotky (SPJ) a pořádkové jednotky krajských ředitelství (PJ KŘP), které se liší především svojí koncepcí, výstrojí, výzbrojí a typem úkolů, které plní.

1.2.1 Pořádkové jednotky krajských ředitelství PČR

V roce 1992 byly na základě nařízení ministra vnitra č. 28/1992 o stálých pořádkových jednotkách Policie České republiky zřizovány pod velením krajských ředitelství pořádkové jednotky (dále PJ KŘP), které tvořili příslušníci, již tuto činnost vykonávali nad rámec svého pracovního zařazení, neboť se jednalo o příslušníky pracující na obvodních/místních odděleních, na odděleních hlídkové služby nebo dopravním inspektorátu PČR. Tento koncept se od roku 1992 nezměnil a i v současné době tvoří členy pořádkových jednotek KŘP příslušníci vykonávající službu na uvedených základních útvech Policie ČR, tudíž i nadále zpravidla dochází k výkonu služby v PJ KŘP nad rámec pracovní doby.

Při svém zřízení byly PJ KŘP vybaveny výstrojí Pohotovostního pluku zrušeného v roce 1990 - štíty, bílými helmami a obušky, přičemž tato výbava byla v roce 1992 již zastaralá a nedostačující pro řádné plnění úkolů pořádkových jednotek. Některá krajská ředitelství byla vybavena také vodními stříkači nebo obrněnými vozidly.

Množství příslušníků sloužících v těchto jednotkách nebylo příliš vysoké a dostačující a jejich výcvik byl sporadický a nevhodně metodicky zaměřený.

Výše uvedené faktory se plně projevily během opatření při zasedání Mezinárodního měnového fondu v Praze v roce 2000, kde kromě 160 ti řádně vycvičených a vybavených (např. protiúderové komplety) příslušníků jednotky Stálé pořádkové jednotky PČR, správy hl. m. Prahy (SPJ Praha) stály proti dobře organizovaným demonstrantům, vybaveným dlažebními kostkami, zápalnými lahvemi, tyčemi, plynovými maskami a helmami, jednotky policistů PJ KŘP s výstrojí tvořenou pozůstatky Pohotovostního pluku VB. Spolu s nimi také policisté základních útvarů, kteří měli pouze běžnou uniformu vz. 92, jejíž součástí

není žádný osobní ochranný prvek jako helma, štít, protiúderový komplet apod. Jedná se tedy o uniformu tak, jak ji vidáme u policistů vykonávajících obchůzkovou službu v ulicích měst. Konečným důsledkem bylo zranění velkého množství policistů. Nastolit veřejný pořádek se podařilo až po značné době za pomoci SPJ Praha a všech prostředků a sil vyčleněných a dodatečně vyslaných do Prahy ze všech krajských ředitelství PČR.

V souvislosti s událostmi předchozího roku byl v roce 2001 navýšen počet příslušníků PJ KŘP a došlo k jejich vybavení protiúderovými komplety. Proběhla také změna koncepce výcviku, který byl častější a více směřován k potřebám těchto jednotek.

Model PJ KŘP tvořených příslušníky základních útvarů přetrvává dodnes. Vybavení těchto jednotek je s SPJ srovnatelné v oblasti ochranných prostředků jednotlivce, který tvoří protiúderový komplet, přilba, protiúderové rukavice atd.. V současné době jsou PJ KŘP nasazovány především při bezpečnostních opatřeních v kraji, kde působí, jako jsou opatření v souvislosti s konáním rizikových fotbalových zápasů, techno-párty i protestní pochody a shromáždění, kde hrozí narušení veřejného pořádku. Dále jsou vysílány k posílení PJ jiných krajů, na jejichž území se předpokládá narušení veřejného pořádku a bezpečnosti ze strany většího počtu osob. Stále častěji jsou také nasazovány v oblastech zasažených živelnými pohromami. Zde se podílejí jak na záchraně osob a likvidačních pracích, tak i na zajištění veřejného pořádku.

1.2.2 Stálé (speciální) pořádkové jednotky PČR

Na počátku 90 let se zřetelně projevila absence speciálních pořádkových jednotek, kdy policie měla velmi omezené možnosti jak adekvátně, kvalitně a včas reagovat na vývoj aktuální bezpečnostní situace. Z tohoto důvodu vzniká v květnu roku 1995 na základě rozkazu tehdejšího policejního prezidenta plk. Oldřicha Tomáška pod velením Policie České republiky, Správy hlavního města Prahy speciální útvar pod názvem Stálá pořádková jednotka Policie České republiky, Správy hlavního města Prahy. Rozkazem policejního prezidenta č. 41/1995 bylo do této zařazeno 160 policistů v té době sloužících u různých složek všech krajských správ Policie České republiky. Při svém vzniku se útvar potýkal s mnoha problémy, a to jak z hlediska tehdejší legislativy a vnitřních předpisů, tak i z pohledu vybavení, zázemí a prostředků potřebných pro svou činnost. Vzhledem k předpokládaným úkolům této jednotky na úseku zajištění veřejného pořádku bylo také třeba přijmout nový rozsah a koncepci výcviku.

Útvar dostal jako označení znak štítu s písmeny SPJ a mečem. „*Meč značí bojovou jednotku, štít symbolizuje ochranu, barevné (černobílé) provedení označuje výkon služby ve dne v noci. Písmena označují název útvaru, tedy Stálá pořádková jednotka.*“⁴

Obrázek č. 1: Znak SPJ PČR

Zdroj: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/police/praha/prezentace/6166.html

S ohledem na vzrůstající množství úkolů, které byly na jednotku kladeny, stoupající tendenci projevů hromadného násilí a demonstrací a v neposlední řadě na stále více rozšířené „divácké násilí“, byl v roce 2005 počet policistů SPJ zvýšen na 507 a zároveň pozměněn název na Speciální pořádková jednotka Policie České republiky, správy hl. města Prahy. S postupem času také v rámci mezinárodní spolupráce dochází k výměně informací a zkušeností s obdobnými, především evropskými jednotkami. Díky tomu se SPJ z hlediska úrovně výcviku, ale i vybavenosti stává srovnatelnou s obdobnými útvary kdekoliv na světě. Svou schopností řádně zakročit v krizových situacích a rozsahem úkolů bývá SPJ řazena na úroveň obdobných jednotek Spolkové republiky Německo.

V roce 2009 vznikla SPJ PČR, Krajského ředitelství Policie Jihomoravského kraje, která vychází z konceptu SPJ PČR, Krajského ředitelství Policie hl. m. Prahy a je určena k plnění obdobných úkolů.

V současné době jsou SPJ bojovými útvary, které působí pod jednotným velením. Jsou určeny k ochraně bezpečnosti osob a majetku a ke spolupůsobení při zajišťování veřejného pořádku. „*Plní další úkoly Policie ČR v případech mimořádných událostí, živelných pohrom, katastrof a průmyslových havárií, které svým rozsahem a charakterem vyžadují nasazení specializovaných sil a prostředků. Při zabezpečení akceschopnosti můžou být SPJ použity k posílení přímého výkonu služby pořádkové policie, a to zejména v místech největšího výskytu trestné činnosti nebo v místech narušení veřejného pořádku. Mezi*

⁴ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/regiony/praha/metropol/2005/050622.htm> dostupný dne 10. 09. 2010

dlouhodobé opatření SPJ Praha patřila v minulosti ostraha budovy Rádia Svobodná Evropa a budov Židovské obce. SPJ spolupracují s ostatními složkami policie, jako jsou Obvodní ředitelství PČR Praha I.-IV. a bývalá Okresní ředitelství PČR, Oddělení služební kynologie, jízdní policie, Služba cizinecké a pohraniční policie, Služba kriminální policie a vyšetřování, Národní protidrogová centrála, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Finanční policie, ale také Zásahové jednotky a Útvar rychlého nasazení Policejního prezidia ČR. SPJ působí převážně na území Prahy a Brna, kde jsou dislokovány, vyžaduje-li to ale bezpečnostní situace, působí i na jiných místech naší republiky. Spolupracují též s Městskými soudy při rizikových soudních přeličeních, při převozu cenin, dále s mimorezortními organizacemi při zajišťování kulturních a společenských akcí s ukázkami činnosti Policie ČR a armády, apod.“⁵ a v neposlední řadě také při převozech jaderného materiálu.

K řádnému plnění svých úkolů jsou SPJ vybaveny speciální výzbrojí, výstrojí a technikou, například zbraněmi zn. Heckler Koch a Glock, balistickými helmami a neprůstřelnými vestami, protiúderovými komplety, vodními stříkači, obrněnými transportéry, speciálními vozidly pro převoz zadržených osob a dalšími prostředky, které jsou nezbytné k plnění všech úkolů.

Vzhledem k rozsahu úkolů SPJ je jejich řádné plnění podmíněno speciálním výcvikem, který je zaměřen jak na psychickou a fyzickou odolnost policistů, tak i na ovládání přidělených zbraní a techniky, taktiku a velitelskou činnost. Proto také příslušníci těchto jednotek vykonávají službu pouze v rámci své jednotky, díky čemuž dochází k žádoucí koncentraci policejních sil a prostředků v jednom místě a možnosti jejich okamžitého a včasného nasazení.⁶

Mezi významnými akcemi, na kterých se SPJ Praha podílela, můžeme zmínit zajištění bezpečnostních opatření při konání Mezinárodního měnového fondu v roce 2000, kde byli příslušníci této jednotky nasazeni do nejexponovanějších míst, kdy se také prvně dostali do kontaktu s demonstranty (jako příklad nám poslouží uzávěra Nuselského mostu). SPJ se také spolupodílelo na zajištění bezpečnosti při dalších akcích v Praze i jinde v ČR, např. v rámci konání summitu NATO, MS v ledním hokeji 2004, návštěvy ČR americkými prezidenty či papežem nebo protestní pochody v Litvínově – Janově, Plzni, Brně apod.

⁵ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/regiony/praha/metropol/2005/050622.htm> dostupný dne 10. 09. 2010

⁶ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/regiony/praha/metropol/2005/050622.htm> dostupný dne 10. 09. 2010

1.3 Základní úkoly pořádkových jednotek

Rozsah úkolů, které pořádkové jednotky plní stanový Závazný pokyn policejní prezidenta č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti. Dle tohoto právního předpisu „*Pořádková jednotka zejména:*

- a) *chrání bezpečnost osob a majetku, spolupůsobí při zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti a provádí bezprostřední opatření k jeho obnově, byl-li závažným způsobem narušen,*⁷

Úkoly uvedené v bodě a) vycházejí především ze zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Spolupůsobením při zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti a prováděním bezprostředního opatření k jeho obnově je myšleno především působení pořádkových jednotek v rámci opatření při shromážděních osob, např. meetingy, pochody, technoparty apod., a při sportovních utkáních, kde je předpoklad, že by mohlo dojít k narušení veřejného pořádku. Pokud k narušení veřejného pořádku dojde, provedou PJ zákrok směřující k jeho obnově, přičemž již neprovádí další šetření směřující k objasnění věci. Takové šetření přísluší obvodním či místním oddělením Policie ČR popř. útvarům služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR.

Obrázek č. 2: Policisté SPJ PČR doprovází protestní průvod v Praze

Zdroj: http://www.pavelpola.cz/foto/fototvrdak2007/DSC_7399.jpg/

Samotný zákrok PJ je až krajním řešením události, které si nepřeje ani jedna ze zúčastněných stran. Ve většině případů je možné samotnému zákroku předejít, ať již tím, že příslušné orgány obcí plně využijí možnosti, které jim dává zákon č. 84/1990 Sb., o právu

⁷ ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, čl. 12 Působnost a úkoly

shromažďovacím a akce, kde je důvodný předpoklad, že při nich dojde k narušení veřejného pořádku, nebo jsou za účelem takového narušení přímo svolávány, zakáže či zruší, nebo tím, že si pořadatel sportovního utkání zajistí odpovídající pořadatelskou službu či podnikne taková opatření, aby možnému narušení veřejného pořádku předešel. Další možností, jak předejít zákroku PJ i v případě, že již k narušení veřejného pořádku došlo, je uposlechnutí výzvy, která vždy předchází zákroku pod jednotným velením, případně nápravu sjednají sami pořadatelé. Zákrok PJ tedy následuje až po vyčerpání všech možností jak obnovit veřejný pořádek či pokojný průběh shromáždění nebo shromáždění rozpustit na základě skutečností uvedených v zákoně č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím. Vzhledem k těmto skutečnostem Policie ČR zřídila tzv. antikonfliktní týmy, které přímo mezi účastníky shromáždění či sportovní akce mají svým působením konfliktům předejít. Dále vydala příručku s názvem „Manuál pro obce k zákonu o právu shromažďovacím“.

„b) podílí se na plnění úkolů policie v rámci integrovaného záchranného systému při přípravě a provádění záchranných a likvidačních prací (např. dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů),“⁸

„Policie ČR patří společně s Hasičským záchranným sborem ČR, jednotkami požární ochrany zařazenými do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany a zdravotnickou záchrannou službou mezi základní složky integrovaného systému, což je koordinovaný postup složek, které jej tvoří při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací“⁹. Vzhledem k tomu, že PJ, především pak SPJ jsou jednotkami, které je možné v relativně krátkém čase a větším počtu policistů poslat na potřebné místo, je logickou volbou určit tyto jednotky k plnění úkolů PČR v rámci integrovaného záchranného systému. S ohledem na uvedené skutečnosti absolvovali příslušníci SPJ Praha poměrně rozsáhlý výcvik směřovaný k nácviku první pomoci a záchrany tonoucích osob z rozvodněných toků. U jednotek PJ KŘP zatím chybí obdobný typ výcviku.

„c) podílí se na výkonu služby v případech opatření vyžadujících nasazení většího počtu sil a prostředků policie (např. sportovní či kulturní akce, pátrání po osobách a věcech),“¹⁰

⁸ ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, čl. 12 Působnost a úkoly

⁹ § 2 a § 4 z.č. 239/2000 Sb., O integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

¹⁰ ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, čl. 12 Působnost a úkoly

Mezi bezpečnostní opatření, na jejichž zajištění se PJ PČR podílely nebo podílejí můžeme zařadit např. návštěvu papeže v Praze, summit konaný na zámku Hluboká nad Vltavou, Mistrovství světa v ledním hokeji v Praze, různá fotbalová utkání apod. Během bezpečnostních opatření příslušníci PJ provádí jak dohled nad veřejným pořádkem přímo v ulicích měst, kde se akce koná, tak jsou i připraveni v záloze k okamžitému zákroku při narušení takové akce. Dále se podílejí na „uzavření“ vymezeného prostoru, např. části města, areálu zámku apod.

Obrázek č. 3: Policisté SPJ PČR zajišťují bezpečnost v okolí stadionu AC Sparta Praha v Praze na Letné během fotbalového utkání Ligy mistrů

Zdroj: <http://tomas-buchtela.blog.cz/1007/polsti-rowdies-v-praze>

Vzhledem k možnosti nasazení většího počtu příslušníků Policie ČR ve stejnou dobu na stejném místě jsou PJ hojně využívány především k pátracím akcím po osobách ztracených ve volném terénu, kdy často rozhoduje o záchraně života včasné provedení pátrací akce větším množstvím osob. V rámci plnění tohoto úkolu je příslušníky SPJ i PJ KŘP opakovaně prováděn nácvik pátracích akcí v různých typech terénu. Dalším způsobem pátrání po osobách, kterého se příslušníci PJ účastní, jsou kontroly na vybraných pozemních komunikacích, např. v souvislosti s útekem vězně nebo osob omezených na osobní svobodě. Velmi často jsou PJ také využívány při akcích zaměřených na odhalení cizinců či osob pobývajících nelegálně na území ČR, přičemž díky množství příslušníků PJ je možné „uzavřít“ rozsáhlý prostor, např. tržiště, staveniště, okolí ubytovny apod. a zkontrolovat všechny osoby nacházející se uvnitř.

Množství policistů soustředěných do jedné jednotky také umožňuje účelně provést pátrání po věcech. Při tomto je možné např. ve stejný čas provést kontrolu zastaváren, bazarů, sběren druhotných surovin apod. a díky tomu provozovatelé nestačí být varováni.

Pod bod c) je také možné zařadit účast PJ při akcích zaměřených na podávání alkoholu mladistvým, při kterých je díky většímu množství nasazených policistů možné zkontrolovat větší množství osob či zábavných zařízení, např. diskotéky, kluby apod.

„d) spolupůsobí při zákrocích zásahové jednotky krajského ředitelství policie, Útvaru rychlého nasazení a dalších služeb policie,“¹¹

PJ se podílí především na zákrocích, které směřují buď proti většímu množství pachatelů, nebo se uskutečňují v místech, kde je nebezpečí, že osoby, proti kterým je zákrok veden, by mohly vzhledem k povaze místa, kde zákrok probíhá, uniknout. Při zákrocích zásahových jednotek, Útvaru rychlého nasazení apod. PJ především uzavírají okolí a zajišťují eskorty osob omezených na osobní svobodě na stanovené místo. Během spolupráce s dalšími složkami Policie ČR, především pak se službou kriminální policie a vyšetřování, se PJ podílí na samotném zákroku na diskotékách, kde dochází k distribuci drog, v domech, kde se ve větší míře vyrábí drogy či pěstují rostliny, které se k výrobě drog používají apod.

„e) zajišťuje ozbrojené doprovody (např. cenin nebo jaderného materiálu),“¹²

Vzhledem k tomu, že technologie získávání energie z jaderného materiálu má řadu odpůrců, a o jaderný materiál (vyhořelé palivo z atomových elektráren či jiný jaderný materiál), je veliký zájem ze strany teroristů i zločineckých uskupení pro jeho možnost prodeje za vysoké finanční částky nebo zneužití pro výrobu zbraní, je třeba při jeho převozu zajistit ochranu. Tento úkol v České republice náleží zásahovým jednotkám, Útvaru rychlého nasazení a PJ Policie ČR. Za PJ zajišťují ozbrojené doprovody takového materiálu pouze SPJ, které jsou pro takové doprovody na rozdíl od PJ KŘP řádně vyzbrojeny a vstrojeny a jejich příslušníci pro tuto činnost vycvičeni.

Přesto mohou být také PJ KŘP využity při ozbrojeném doprovodu jaderného materiálu v případě, že by v ČR nastala situace jako v sousední Spolkové republice Německo, kde při převozu vyhořelého paliva z atomových elektráren dochází ze strany ekologických aktivistů a odpůrců využití jaderné energie k blokadám tras transportu.

¹¹ ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, čl. 12 Působnost a úkoly

¹² ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, čl. 12 Působnost a úkoly

V České republice zatím k takovýmto hromadným aktivním protestům proti využití jaderného materiálu nedochází.

Obdobná situace je také u zajištění ozbrojených doprovodů především při převozu cenin pro Českou národní banku. I tyto doprovody vykonávají SPJ, jejichž příslušníci disponují patřičnými prostředky a výcvikem.

„f) posiluje výkon hlídkové nebo jiné služby na stanoveném území.“¹³

Stává se, že je třeba posílit výkon služby na určitém území z důvodů velkého nárůstu trestné činnosti nebo nedostatku policistů příslušného oddělení Policie ČR. V případě, že místně příslušné ředitelství Policie ČR není schopné výkon služby v této oblasti posílit odpovídajícím množstvím vlastních policistů, je možné pro posílení výkonu služby povolát právě příslušníky PJ, kteří pak na tomto území plní stejné úkoly jako policisté příslušného oddělení.

Kromě uvedených úkolů, které pořádkovým jednotkám stanovuje zmiňovaný ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, PJ plní úkoly dle rozkazů ředitelů jednotlivých krajských ředitelství Policie České republiky. V Praze a Brně je to například spolupráce s městskými soudy při rizikových přelíčeních. Tato spolupráce pak spočívá buď v asistenci při ozbrojeném doprovodu osob omezených na osobní svobodě z vazební věznice k příslušnému soudu, nebo v zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku v okolí budov, ve kterých příslušný soud sídlí. Tyto úkoly v rámci PJ plní především SPJ.

Policisté PJ Policie ČR se spolu s příslušníky ostatních útvarů Policie ČR účastní různých kulturních či zábavných akcí (dětské dny, sportovní dny apod.) a besed se školáky, kde předvádějí ukázky výcviku, zákroků, techniky, výzbroje a výstroje PJ.

Obrázek č. 4: Ukázka zákroku SPJ PČR během akce „Den s Policií ČR „

Zdroj: <http://tomas-buchtela.blog.cz/0906/police-for-people-2009-policie-cr>

¹³ ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, čl. 12 Působnost a úkoly

2 Výzbroj, výstroj a vozový park pořádkových jednotek Policie ČR

Ke své činnosti potřebují pořádkové jednotky výzbroj a výstroj lišící se od té, kterou používají jiné složky policie. Především u výstroje se jedná o speciální součásti, na jejichž vývoji se podíleli a podílejí také sami příslušníci pořádkových jednotek různých zemí světa. S vývojem nových technologií a materiálů je také zdokonalováno vybavení využitelné ve všech oblastech činností policie. Hlavní překážkou zavádění těchto inovací jsou tak, jako všude jinde, především finanční možnosti. Přesto je při srovnání s pořádkovými jednotkami ostatních evropských států možné považovat úroveň vybavení PJ PČR za nadprůměrnou.

Rozdílný od ostatních útvarů Policie ČR je také vozový park, který odpovídá různorodosti a specifikům úkolů PJ PČR, především pak SPJ PČR.

2.1 Výzbroj

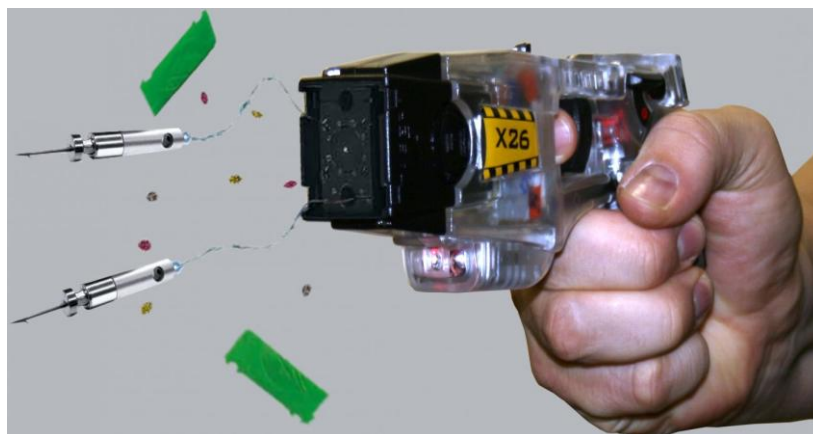
Při použití donucovacích prostředků a zbraně se příslušníci PJ PČR řídí stejně jako ostatní policisté ustanoveními §§ 51 – 58 z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve kterých jsou uvedeny jak obecná ustanovení, podmínky a omezení použití donucovacích prostředků a zbraně, tak jsou zde donucovací prostředky i přímo vyjmenovány. Především pro PJ PČR je pak důležité ustanovení § 59 z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který upravuje použití donucovacích prostředků a zbraně pod jednotným velením.

Základní součástí výzbroje všech příslušníků Policie ČR je tzv. tonfa, nazývaná též obušek s příčnou rukojetí. Pomocí ní je možné jak udeřit či vykrýt úder útočnicka, tak i provést různé páky při zajišťování pachatelů. Tonfa se stala prakticky nejdůležitější výzbrojí PJ PČR při zákrocích směřujících k obnovení veřejného pořádku a nácvičku zacházení s tímto donucovacím prostředkem je při výcviku věnováno mnoho času. Jako záložní prostředek při zákrocích bývá často policisty PJ PČR využíván teleskopický obušek. 01

Novinkou ve výzbroji SPJ PČR je distanční paralyzér TASER X 26. „TASER je distanční elektrický paralyzér, který používá zhuštěný dusík k dopravě dvou malých sond na vzdálenost až 10,67 metrů. Lze jej použít i jako kontaktní prostředek. Tyto sondy jsou s paralyzérem TASER spojené izolovaným drátem. Když obě sondy vytvoří kontakt s cílem, TASER přenáší po drátech do těla zasaženého elektrické impulsy. Není nutné, aby sondy s jehlami pronikly kůží. Postačí, když se pomocí zpětných háček zachytí na oděvu a přes jeho tloušťku až 5 cm přejde impuls paralyzéro do těla (min. 2,5 cm každou sondou). TASER

*paralyzéry stimulují vnější nervový systém způsobující přímou stimulaci motorických nervů svalovými kontrakcemi. Ovlivňují jak smyslovou, tak i motorickou nervovou soustavu. Zasažený člověk okamžitě ztrácí kontrolu nad svým pohybem a padá k zemi.*¹⁴ Zajímavostí je, že oprávněnost jeho použití je jako jednoho z mála donucovacích prostředků ještě dodatečně upravena v ustanovení § 53, odst. 4 z.č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Obrázek č. 5: TASER X 26

Zdroj: <http://www.taser.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Souhrn/131/>

Policisté sloužící u SPJ PČR jsou také vybaveni armádním útočným nožem UTON 362NG 4 vz. 75 vyráběným v podniku Mikov v Mikulášovicích. Jedná se o nůž o délce 268 mm s délkou čepele 158 mm. Rukojeť je vyrobena z tvrzené pryže a k noži náleží pilka a pilník, které se dají zastrčit do opačné strany rukojeti a tak vytvořit víceúčelový nůž. K jeho použití jako zbraně dochází ze strany příslušníků SPJ PČR jen ve výjimečných případech.

Od roku 2001 je základním prvkem výzbroje policistů Policie ČR pistole ČZ 75 D Compact, v ráži 9 mm Luger. Tato má klasické uzamčení hlavně do dvou ozubů v pouzdru závěru a rám z lehké slitiny. Je vybavena dvojčinným spoušťovým mechanismem DA/SA, blokováním zápalníku, bezpečným vypouštěním kohoutu a střeleckou pohotovostí. Zásobník pojme 14 nábojů a prázdná zbraň má hmotnost 780 g. Touto zbraní jsou vybaveni i příslušníci PJ PČR.

U některých policistů sloužících u útvarů SPJ PČR se můžeme setkat s tím, že místo výše uvedené pistole ČZ 75 D Compact využívají jako služební zbraň pistoli Glock 17 v ráži 9mm Luger. Jedná se o zbraň s polymerovým rámem vyrobenou v Rakousku. Je nejrozšířenější pistolí na světě a bývá označována za jednu z nejlepších. Proslula především

¹⁴ <http://www.taser.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Souhrn/131/> dostupný dne 01. 02. 2011

svou nenáročností, jednoduchostí, spolehlivostí a odolností. V různých modifikacích je zařazena do výzbroje mnoha ozbrojených složek a speciálních útvarů světa.

Je pravdou, že Glock 17 je lehčí, má větší kapacitu zásobníku a delší životnost v ohledu na množství vystřelených nábojů, oproti tomu ČZ 75 D Compact má vysokou přesnost střelby, nízký odpor spouště, možnost vypouštění kohoutu a mířidla vybavená třemi luminiscenčními body vhodnými pro střelbu za snížené viditelnosti. Mě osobně se lépe střílí z pistole ČZ 75 D Compact, ale záleží na každém jednotlivci, jako zbraň v případě, že si může vybrat, zvolí.

Obrázek č. 6: Pistole ČZ 75 D Compact (vlevo) a Glock 17 (vpravo)

Zdroj: <http://www.prodej-zbrani.cz/cs/pistole>

Své využití u SPJ PČR našli také samopaly německého výrobce Heckler&Koch typ MP5 a G36 C. Nejvíce využíván je především HK MP 5. Zbraň je vybavená pevnou, sklopnou (model PDW) nebo vysouvací pažbou (typ SD6, A5, J). Je používán nejen vojenskými a policejními jednotkami po celém světě. Hlavní výhodou lze spatřovat v jeho kompaktnosti. Používá závěr uzamčený uzamykacími válečky, dosahuje vysoké přesnosti a spolehlivosti. Nevýhodou je jeho vysoká cena způsobená výrobní náročností použitého systému uzamknutí. U Policie ČR a tedy i SPJ PČR jsou využívány především typy HK MP5A4 (zbraň s pevnou pažbou, novým provedením těla zbraně a selektorem s možností volby střelby jednotlivými ranami, třířannými dávkami nebo dávkami) a HK MP5A5 (zbraň, která se od typu MP5A4 liší pouze teleskopickou ramenní opěrkou). Policie ČR k uvedeným zbraním využívá také doplňky jako závěsnou svítilnu nebo kolimátor OKO od české firmy SGB Praha, umožňující rychlejší zamíření. Jako střelivo je využíván náboj

9 mm Luger, tedy stejný jako u služebních pistolí, což je výhodou v případě potřeby většího množství střeliva během zákroku.¹⁵

Obrázek č. 7: Samopal zn. Heckler&Koch typ MP5A se svítlinou

Zdroj: <http://hecklerkoch.com/HKWebText/detailProd/1926/83/4/20>

U Policie ČR se stále jako zbraň využívají také samopaly (dle současné terminologie útočné pušky) české výroby, typ Sa 58. Vzhledově se zbraň velmi podobá sovětské AK 47, ale vnitřní mechanismus je naprosto odlišný. Policie je vybavena typy se sklopnou nebo pevnou pažbou. S touto zbraní je možné střílet dávkou nebo jednotlivými ranami. Jako střelivo se používá puškový náboj středního výkonu 7,62x39 mm vz. 43. Vzhledem k tomu, že se jedná o útočnou pušku vyrobenou pro armádu, od jejího využití, byť kvalita této zbraně je nezpochybnitelná, se u Policie ČR ustupuje a plánuje se její nahrazení výše uvedeným samopalem HK MP5.

Zbraní, kterou jsou vybaveny především speciální útvary Policie ČR je brokovnice. SPJ PČR mají do výzbroje zařazeny taktické brokovnice Fabarm SDASS. Jejich využití, stejně jako uvedených samopalů, je především při doprovodech cenin a nebezpečných pachatelů, při zajišťování ochrany objektů nebo míst velkých havárií a hrozbě teroristických útoků.

Pro vrhání granátů se slzným plynem používají SPJ PČR univerzální granátomet Heckler&Koch HK 69. ráže 40mm. Je určen především pro pořádkové síly ale zastoupení má dodnes i v armádě. Může střílet veškerou škálu munice včetně nesmrtící a signální.¹⁶

Při zákrocích směřujících k obnovení veřejného pořádku jsou často policisty PJ PČR využívány také zásahové výbušky P1 a P2 nebo slzotvorné granáty RGSL 85. Typ P1 je určený pro vyvolání silného akustického a světelného efektu. Je tvořena hliníkovým

¹⁵ http://cs.wikipedia.org/wiki/HK_MP5 dostupné dne 03. 02. 2011

¹⁶ http://encyklopediezbrani.cz/encyklopedie_granatomy_nemecko.html dostupný dne 02. 02. 2011

pouzdrém, ve kterém je uloženo 14 kusů minivýbušek s různou dobou hoření hnací náplně do doby exploze. Zásahová výbuška P2 je funkcí velmi podobná P1, pouze má méně minivýbušek a místo nich obsahuje dráždivou slzotvornou látku. Pouzdro slzotvorného granátu RGSL 85 je vyrobeno z hliníku a uvnitř obsahuje dráždivou slzotvornou látku, která po zapálení vestavěným zapalovačem uvolňuje dráždivý dým, který uniká otvory po obvodu pouzdra.¹⁷

2.2 Výstroj

Kromě nehořlavé kombinézy je základním prvkem výstroje PJ PČR protiúderový oblek určený pro policejní a vojenské pořádkové jednotky. Hlavní částí je vyztužený korpus chránící hrudník v přední i zadní části. Ten je doplněn ochrannou ramen a tříslel. Součástí obleku je i ochrana loktů, předloktí, stehen, kolen, holení a nártů. Nastavení velikosti všech částí se provádí pomocí velcro zapínání (suchý zip). Protiúderový oblek se vyznačuje nízkou váhou (7 kg) a vysokým stupněm ochrany proti úderům a nárazům. K propíchnutí ochranné vrstvy obleku hrotem nože je potřebná kinetická energie 20J, ochranná vrstva obleku není poškozená ani rozbitá i při dopadu 120J kinetické energie a je schopna pohltit úder o síle až 100 J kinetické energie. Při tomto má koloidní hmota průhyb maximálně 20 mm. Oblek se nosí doplněn o protiúderové rukavice chránící vrchní část dlaně a prstů a protiúderovou přilbu, která by měla ochránit hlavu i proti úderu baseballovou pálkou.¹⁸

Obrázek č. 8: Protiúderový oblek a přilba

Zdroj: <http://www.miltex.cz/ochranny-protiúderovy-komplet-typ-m-28>

¹⁷ <http://www.zeveta.cz/index.php?show=trida&parent=AMMO> dostupné dne 02. 02. 2011

¹⁸ <http://www.miltex.cz/ochranny-protiúderovy-komplet-typ-m-28> dostupné dne 03. 02. 2011

Dalšími prvky výstroje jsou pak plynová maska, kterou je možné nasadit, aniž by bylo potřeba sundat ochrannou protiúderovou helmu, taktické stehenní pouzdro na pistol, i když tu je možné nosit také v taktické vestě stejně jako hasící sprej Pyrocom, nebo nehořlavá kukla, která u PJ PČR neslouží k zakrytí obličeje, jak se většina lidí milně domnívá, ale k jeho ochranně před případným popálením.

Obrázek č. 9: Příslušník SPJ PČR ve výstrojí určené k zákroku směřujícímu k obnovení veřejného pořádku

Zdroj: <http://tomas-buchtela.blog.cz/0906/police-for-people-2009-policie-cr>

Dalšími prvky osobní ochrany využívanými především SPJ PČR jsou neprůstřelné vesty různých typů, ochranné balistické brýle a balistická helma. Své uplatnění našli i ochranné či balistické štíty. V minulosti byl ochranným štítem vybaven prakticky každý policista pořádkových jednotek, ale se změnou taktiky se od většího používání štítů ustoupilo, byť stále jsou a budou součástí výstroje zásahových družstev. Zajímavostí je, že současný protiúderový štít nepraskne ani když je přejet osobním automobilem.

2.3 Vozový park

Součástí vozového parku PJ PČR jsou jak osobní vozidla Škoda Fabia nebo Škoda Octavia v barevném provedení Policie ČR, tak i vozidla určená pro přepravu více osob, jako Volkswagen Transporter a LT nebo Ford Transit, přičemž tyto jsou buď v barevném provedení Policie ČR, nebo v civilním barevném provedení. K přepravě věcí slouží vozidla

Volkswagen LT. Uvedené automobily se od civilních verzí liší především výbavou, jako jsou vysílačka, kovová deska chránící olejovou vanu vozidla proti proražení nebo pletivo sloužící jako ochrana skel, světel, majáků a chladičů proti poškození hrozenými předměty. Vozy jsou vybaveny kamerovým systémem pro zdokumentování akce a vozidlo velitele zásahu má počítačové pracoviště. Z osobní zkušenosti mohu uvést, že v transportních vozidlech není pro policisty plně vystrojené k zákroku příliš místa a to uvnitř vozidel často tráví řadu hodin při čekání na rozkaz k zákroku nebo ukončení opatření.

Obrázek č. 10: Služební vozidlo SPJ PČR tovární značky Ford Transit

Zdroj: http://www.brigadyr.net/pozemni_technika/den_policie_06/den_policie_06.htm

Pro zvládnutí krizových situací disponují SPJ PČR obrněným vozidlem OKV-P (Obrněné kolové vozidlo policejní). Často uváděná informace, že se jedná o verzi ruského obrněného průzkumného vozidla BRDM-2 není úplně přesná, neboť OKV-P vychází z české modernizace tohoto vozidla, tedy z LOT (Lehký obrněný transportér). Jedná se o pancéřový vůz s pohonem všech čtyř kol, vybavený francouzským čtyřválcovým vznětovým řadovým agregátem Renault DCI 4C J01. „Je určeno pro malou policejní zásahovou jednotku čítající celkem šest osob, a to velitele, řidiče a čtyři vyzbrojené muže. Vnitřní prostor OKV-P je rozdělen na tři za sebou seřazené sekce. Vpředu se nachází sekce řidiče a velitele, za níž následuje místo pro čtyři osoby. Tyto části jsou propojeny a lze je hermeticky uzavřít. V zádi vozidla je umístěn motorový prostor, který je od sekce roje oddělený pancéřovou přepážkou.“¹⁹ Vozidlo má na obou bocích umístěny dveře pro nástup a výstup posádky a malá pozorovací okénka. „Je samozřejmostí, že všechna okna jsou z neprůstřelného skla, a navíc jsou chráněna sklopnými duralovými žaluziemi. Na rozdíl od BRDM-2 nemají LOT a OKV-P dvě dvojice pomocných výsuvných kol pro překonávání

¹⁹ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2008/05/polobrn.pdf>, dostupné dne 04. 02. 2011

*obtížných terénních překážek.*²⁰ Na spodní části přídě se nachází mohutný ocelový nárazník s přídatnými reflektory. V případě potřeby jej lze nahradit i hydraulickým závěsem, k němuž je možné připojit jedno ze dvou zařízení - zašpičatělou ocelovou „radlici“ vhodnou pro odsouvání nejrůznějších překážek nebo rozměrnou plochou konstrukci s pletivem, která se používá jako zátaras pro vytlačování davů nebo pro zabránění přístupu.²¹

Obrázek č. 11: OKV-P s nasazenou konstrukcí s pletivem

Zdroj: <http://galerie.autorevue.cz/showphoto.php?photo=27210&cat=500&ppuser=57406>

Jako tzv. eskortní vozidla jsou využívány nákladní automobily zn. Avia a Iveco, které mají vnitřek nástavby uzpůsoben pro převoz osob omezených na osobní svobodě a pro zaprotokolování jejich protiprávního jednání. Část pro osoby omezené na osobní svobodě je opatřena lavicemi umístěnými podél stěn a od části vyhrazení pro policisty oddělena mřížemi. Vybavení vozidlo tvoří především technika potřebná k protokolaci protiprávního jednání osob omezených na osobní svobodě (PC s tiskárnou, kamera apod.)

Obrázek č. 12: Eskortní vozidlo Policie ČR tovární značky Iveco Eurocargo

Zdroj: <http://tomas-buchtela.blog.cz/0906/police-for-people-2009-policie-cr>

²⁰ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2008/05/polobrn.pdf>, dostupné dne 04. 02. 2011

²¹ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2008/05/polobrn.pdf>, dostupné dne 04. 02. 2011

Důležitou součástí vozového parku SPJ PČR jsou také vodní stříkače na podvozcích nákladních automobilů Mercedes Benz a TATRA 815 v policejním provedení. Ty jsou vybaveny vodním dělem ovládaným z kabiny vozidla a kovovými konstrukcemi chránícími skla, světla, chladič, majáky a vodní dělo před házenými předměty. Využívají se jak k rozhánění davu, tak k hašení požárů způsobených zápalnými předměty během demonstrací apod. Proto je také vodní stříkač přímo vyjmenován mezi donucovacími prostředky uvedenými v § 52 z.č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Stává se, a to nejen PJ PČR, že některým osobám, proti kterým se zakročuje, se podaří vylézt na nástavbu vozidla a vodní dělo otočit proti zakročujícím policistům. Proto tyto vodní stříkače nepůsobí samostatně, ale ve spolupráci s obrněnými vozidly nebo zásahovými družstvy policistů.

Obrázek č. 13: Vodní stříkač na podvozku vozidla zn. Mercedes Benz

Zdroj: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/policie/prezidium/21943.html

3 Výkon služby v pořádkových jednotkách Policie ČR

Stejně jako každý jiný policista musí i příslušníci PJ nejprve absolvovat přijímací řízení k Policii ČR a splnit předpoklady k přijetí do služebního poměru stanovené v zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, kde je uvedeno, že: „Do služebního poměru může být přijat státní občan České republiky, který o přijetí písemně požádá, je starší 18 let, je bezúhonný, splňuje stupeň vzdělání stanovený pro služební místo, na které má být ustanoven, je zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby, je plně způsobilý k právním úkonům, je oprávněný seznamovat se s utajovanými informacemi podle zvláštního právního předpisu (Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), má-li být ustanoven na služební místo, pro které se tato způsobilost vyžaduje, není členem politické strany nebo politického hnutí, a jde-li o služební poměr příslušníka zpravodajské služby, ani odborové organizace a nevykonává živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost.“²² V případě, že je zahájeno přijímací řízení a uchazeč splní výše uvedené zákonné předpoklady, musí být dále fyzicky, psychicky a zdravotně způsobilý, což obnáší absolvování testu fyzické zdatnosti, lékařského vyšetření a testu osobnostní způsobilosti. Pokud je uchazeč přijat do služebního poměru k Policii České republiky, je zařazen na příslušné služební místo, k němuž absolvoval výběrové řízení.

3.1 Výběr policistů do pořádkových jednotek Policie ČR

Dle ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti je možné do PJ zařadit policistu s požadovanými psychickými a fyzickými předpoklady. Samotné přijetí k SPJ se ovšem liší od přijetí k PJ KŘP. Zatímco k přijetí do SPJ je třeba úspěšně absolvovat testy fyzické zdatnosti, k přijetí do PJ KŘP stačí se požádat velitele PJ KŘP o zařazení na případné volné místo. Rozhodnutí o přijetí je pak plně v moci velitele PJ KŘP, přičemž zařazení musí schválit ředitel příslušného krajského ředitelství Policie ČR.

Rozdílné přijetí je způsobeno tím, že služební místa příslušníků SPJ jsou v rámci rozdělení služebních míst vycházejícího ze ZPPP č. 188/2008, kterým se provádí některá ustanovení zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²² § 13 z.č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

zařazena do skupiny 1 stejně jako zásahové jednotky, Útvar rychlého nasazení apod. Na služební místa zařazená do této skupiny jsou vyšší fyzické požadavky než na místa zařazená do skupiny 2, do které patří také služební místa na obvodních/místních odděleních či odděleních hlídkové služby, na kterých vykonávají službu právě příslušníci PJ KŘP.

Pokud je tedy u příslušného SPJ volné místo, zažádá policista o zařazení na toto místo, kdy v rámci přijetí musí absolvovat fyzické testy, které obsahují člunkový běh, přitah na hrazdě, kliky, celomotorický test, běh na 1000 metrů a plavání na 100 metrů. U každého testu je pak za příslušný výkon stanoveno bodové ohodnocení, přičemž pro přijetí musí příslušník dosáhnout 50 bodů z prvních 5 testů a 100 metrů uplatvat v čase do 2:30 minut. Pokud splní tyto podmínky, může být přijat k SPJ. Psychologické testy se při přijetí k SPJ neabsolvují, postačují testy, které policista vykonal při přijetí k Policii ČR.

3.2 Výcvik příslušníků pořádkových jednotek Policie ČR

Vzhledem k tomu, že PJ převážně vykonávají v rámci Policie ČR činnosti nad rámec úkolů základních útvarů – obvodních/místních oddělení, oddělení hlídkové služby nebo dopravních inspektorátů, je třeba, aby policisté zařazení do služby v těchto jednotkách prošli výcvikem zaměřeným na zvládnutí činností, které mají plnit v rámci přidělených úkolů.

Povinnost provádět výcvik policistů je stanovena ZPPP č. 4/2009 o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky, ve kterém je uveden rozsah, obsah i cíl výcviku. Plán výcviku sestavují velitelé jednotlivých PJ Policie ČR, přičemž vychází ze ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, z cvičebního řádu vydaného Policejním prezidiem ČR, z podnětů ředitelů krajských ředitelství Policie ČR a potřeb jednotlivých jednotek. Tento plán výcviku poté schvaluje ředitel příslušného krajského ředitelství a je vydán formou interního aktu řízení.

Výcvik policistů PJ jako celku musí proběhnout nejméně jedenkrát za dva měsíce. Během něj jsou průběžně organizovány jednotlivé druhy přípravy - pořadová, pořádková, taktická, tělesná, profesní, speciální, psychologická a organizačně řídicí. V rámci těchto výcviků probíhá také secvičování s antikofliktním týmem Policie ČR, popř. s ostatními službami Policie ČR a ostatními složkami integrovaného záchranného systému.

Výcvik provádějí jednotlivé jednotky samostatně, kromě součinnostního cvičení organizovaného Policejním prezidiem České republiky, kterého se účastní větší množství PJ KŘP a SPJ.

3.2.1 Výcvik příslušníků pořádkových jednotek krajských ředitelství Policie ČR

Jak jsem již uvedl, PJ KŘP plní převážně úkoly uvedené v Čl. 12 odst. 2 písm. a) ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti. Tedy chrání bezpečnost osob a majetku, spolupůsobí při zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, provádí bezprostřední opatření k jeho obnově, byl-li závažným způsobem narušen.²³ Ke splnění těchto úkolů je jejich výcvik směřován.

Po nástupu k PJ KŘP se nováčci musí zúčastnit dvoudenního kurzu, kde se seznámí s výstrojí a výzbrojí, kterou budou v rámci výkonu služby v PJ používat. Seznámí se i se základy pořadové přípravy a taktikou zákroků PJ a začnou je také nacvičovat.

Obrázek č. 14: Nácvič základních činností družstva pořádkové jednotky

Zdroj: <http://www.policie.cz/galerie/nacvik-poradkove-jednotky.aspx?q=aW1naW>

Vzhledem ke specifickým vlastnostem a možnostem výstroje PJ je součástí prvotního kurzu seznámení s jednotlivými částmi této výstroje – protiúderový komplet, přilba, rukavice, nehořlavé části oblečení, plastová pouta apod., jejich vlastnostmi, odolností a možnostmi využití.

V rámci prvotního výcviku jsou nováčci v PJ KŘP proškoleni v použití slzotvorných prostředků a zásahových výbušek, nacvičí specifika použití obušku s příčnou rukojetí při zákroku PJ, vyzkouší si využití a vlastnosti ochranného štítu a jsou proškoleni v používání teleskopického obušku.

²³ Čl. 12 ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti

Při pořadové přípravě je důraz kladen na nácvik přesunu družstva za různých situací a na signály s tím spojené, zatímco při nácviku taktiky zákroku je výcvik směřován k osvojení si zásad jednotlivých způsobů zákroku za různorodých podmínek.

Po absolvování prvotního kurzu jsou nováčci zařazeni k jednotlivým družstvům, která tvoří pořádkovou jednotku.

Další výcvik členů je směřován k řádnému plnění stanovených úkolů, tudíž jsou nacvičovány především zákroky směřující k obnovení veřejného pořádku v místech, kde byl závažným způsobem narušen, přičemž se ponejvíce jedná o zákroky proti větším skupinám osob. Stejně tak jsou nacvičovány zákroky proti osobám narušujícím veřejný pořádek v uzavřených prostorech – sály restaurací, vlaky, autobusy. Součástí výcviku PJ KŘP je také nácvik pátracích akcí v terénu, výcviky směřované ke zvýšení fyzické kondice, ke zdokonalení při použití donucovacích prostředků apod. PJ KŘP se také účastní součinnostních cvičení organizovaných Policejním prezidiem ČR, které probíhají i za účasti dalších složek IZS, letecké služby, hipologické služby a jiných složek Policie ČR a armády ČR. Při těchto cvičeních se dbá na to, aby navozená situace byla co nejrealističtější, proto jsou využiti studenti středních policejních škol a vojáci, kteří hrají roli demonstrantů. Ti pak mohou používat obdobné prostředky jako demonstranti skuteční – dřevěné tyče, zápalné lahve, plastové lahve naplněné vodou apod.

3.2.2 Výcvik příslušníků speciálních pořádkových jednotek Policie ČR

Vzhledem k rozsahu a různorodosti plnění úkolů je logické, že výcvik SPJ je mnohem častější a obsáhlejší než výcvik PJ KŘP. Stejně tak jako u PJ KŘP řeší výcvik SPJ uvedené ZPPP č. 4/2009 a 10/2009, přičemž v čl. 4 Specializovaná služební příprava ZPPP č. 4/2009 o provádění služební přípravy příslušníků Policie ČR jsou uvedeny části služební přípravy, které nacvičují pouze vybrané jednotky. Příslušníků SPJ se týká nácvik způsobů vniknutí do objektu, obsazování budovy, ozbrojený doprovod, využití speciální techniky a ochranných prostředků, zdravotní příprava a první pomoc, vytlačování vozidlem, vytlačování štítem a vodní stříkač.

I přesto, že k SPJ nastupují policisté, kteří již byli zařazeni u PJ KŘP, prochází i tito kurzem pro nováčky, kde se opakuje převážně pořadová příprava, taktika zákroku a použití základních donucovacích prostředků. Poté jsou noví příslušníci přiděleni k jednotlivým družstvům. Družstva SPJ se dělí na zásahová, eskortní, operativní a technická. Dle jejich

zařazení pak také probíhá další výcvik, přičemž družstva společně nacvičují zákroky, kde jsou využity všechny jejich druhy. Všechny příslušníků se také týká nácvik střelby s přidělenými služebními zbraněmi, zvyšování fyzické kondice, psychologické pohovory apod.

V rámci své specializace pak členové zásahového družstva, vzhledem k tomu, že plní všechny úkoly, které PJ stanoví v čl. 12 již zmiňovaný ZPPP č. 10/2009, nacvičují jednotlivé činnosti, pro které jsou určeni. Mezi tyto patří například vytlačování štítem, práce s prostředky pro vniknutí do budovy apod. Dále pak probíhá nácvik dovedností, které musí zvládat všichni členové družstva. Mezi ně patří záchrana tonoucích, zákrok proti narušitelům veřejného pořádku, užití donucovacích prostředků, pořadová příprava apod.

Obrázek č. 15: Policisté se učí zasahovat i v extrémních situacích

Zdroj: <http://www.policie.cz/galerie/nacvik-poradkove-jednotky.aspx?q=aW1naW>

Příslušníci eskortního družstva jsou vyčleněni k eskortování osob omezených na osobní svobodě. U těchto osob se přesvědčí, zda u sebe nemají zbraň, odeberou věci důležité pro dokumentaci protiprávního jednání této osoby a zadokumentují jejich protiprávní jednání. Osobu následně eskortují na určené místo a předají příslušnému oddělení Policie ČR. Vzhledem k tomu absolvují kromě společného výcviku i výcvik zaměřený na zvládnutí výše uvedených činností.

Do technického družstva patří policisté, kteří plní funkci hasičů, zdravotníků, dokumentaristů, řidičů, logistického zabezpečení a obsluhy donucovacích a technických prostředků – vodní stříkač, obrněný transportér, motorová pila, zátaras a jiné. Proto kromě společného výcviku absolvují výcvik zaměřený na zvládnutí výše uvedených prostředků, kdy jednotliví policisté cvičí dovednosti náležící jejich funkci.

Policisté zařazení do operativního družstva „jsou určeni k vyhledávání a označování pachatelů protiprávního jednání a k získávání operativních informací v místě následného nasazení pořádkové jednotky“²⁴, tudíž je jejich výcvik zaměřen na tuto činnost.

Dále se pak stejně jako PJ KŘP účastní součinnostních cvičení organizovaných Policejním prezidiem ČR.

3.3 Zázemí, možnosti regenerace a zdravotní péče

Vzhledem k rozdílné koncepci PJ KŘP oproti SPJ je logické, že také podmínky pro výkon služby jsou značně rozdílné. Zatímco policisté PJ KŘP vykonávají službu na základních útvech, čili mají zde zázemí, pro SPJ bylo třeba vybrat objekty s vhodnými prostory pro výcvik a ubytování.

3.3.1 Zázemí, regenerace a zdravotní péče o policisty SPJ PČR

Při tvorbě SPJ je nutno pro tuto jednotku vytipovat vhodný objekt pro dislokaci. V tomto objektu musí být dostatečný počet kanceláří, možnost stravování a prostor pro ubytování policistů, neboť tito vykonávají službu ve čtyřdenních cyklech. Jedna skupina provádí v rámci 12 hodinové směny určenou činnost jako výcvik, výkon služby apod. a druhá je v areálu v pohotovosti. Po 12 hodinách se vystřídají. Takto vykonávají službu 4 dny a poté mají čtyřdenní volno a službu vykonávají jiné dvě skupiny. Dále musí být v areálu dostatečně velký autopark a opravny. K výcviku je pak možné využít i vhodné prostory a prostranství mimo sídlo jednotky.

Proto při hledání objektu, který by splňoval výše uvedené podmínky pro umístění SPJ Praha, byl jako vhodný a splňující požadavky vybrán areál Policejní akademie v Praze. Zde navíc kromě uvedených podmínek mají policisté ke svému výcviku k dispozici tělocvičnu, posilovnu, bazén, běžeckou dráhu, překážkovou dráhu a fotbalové hřiště, což zajišťuje dostatečné možnosti nejen pro část výcviku a fyzickou přípravu, ale i pro následnou regeneraci či trávení času během pohotovosti na pracovišti.

Na obdobné úrovni jsou areály, ve kterých sídlí ostatní SPJ, jen součástí jejich zařízení není bazén nebo běžecká dráha. V případě výcviku v bazénu se tento nedostatek řeší pronájmem veřejného bazénu.

²⁴ čl. 25 odst. 1 písm. a) ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti

Součástí jednotlivých SPJ je také psycholog, který patří přímo k jednotce a stará se zejména o řešení zátěžových situací a krizových stavů u policistů pořádkových jednotek, které vzhledem k úkolům, jaké SPJ plní, mohou snadno nastat. Nejedná se jen o individuální pohovory či přednášky, ale i o aktivní účast při výcviku či zákrocích. Běžný občan se např. může s psychologem SPJ setkat při zásahu IZS, kde tyto vyškolení lidé pomáhají postiženým civilistům zvládnout situaci po psychické stránce. Dále se psycholog podílí na rozhodování o přijetí nováčků a pomáhá vybrat velitele družstev, kteří hrají během samotného zákroku velmi důležitou roli, neboť jsou nejen článkem, který spojuje jednotku s velením, ale také mají zodpovědnost za správné provedení úkolu jejich družstva a často se musí během zákroku rychle a správně rozhodnout.

V areálu Policejní akademie v Praze sídlí také lékař, který je plně k dispozici policistům SPJ Praha. Ostatní SPJ mají k dispozici služební lékaře, kteří sídlí mimo jejich areály.

3.3.2 Zázemí, regenerace a zdravotní péče o policisty PJ KŘP ČR

Jak již bylo uvedeno, PJ KŘP jsou tvořeny příslušníky základních útvarů Policie ČR, tudíž pro tyto jednotky není potřeba hledat vhodné objekty, kde pro jejich dislokaci. Vzhledem k tomu, že ani množství dopravních prostředků a techniky, kterou tyto jednotky disponují, není velké, je tato umístěna v garážích jednotlivých Okresních ředitelství Policie ČR.

Výcvik je méně častý než u SPJ, proto je prováděn během běžné pracovní doby a jsou k němu využívány různé vhodné prostory a prostranství v kraji, kam příslušná jednotka patří.

Regenerace či zvyšování fyzické kondice policistů PJ KŘP je především na nich samotných, přičemž mohou využít možností jednotlivých Velitelství územních odborů Policie ČR – v minulosti Okresní ředitelství Policie ČR. Ovšem podmínky zde jsou značně rozdílné, stejně tak vybavení tělocvičen a posiloven.

Na rozdíl od SPJ nepůsobí přímo v PJ KŘP psycholog, který by byl v kontaktu s jednotkou a ihned řešil vzniklé problémy. Policistům jsou k dispozici psychologové působící na krajských ředitelstvích Policie ČR. Ti se ale podílejí na dalších úkolech, jako je výběr nových uchazečů k Policii ČR, pomoc jednotlivým útvarům při vyšetřování, řešení

zátěžových situací a krizových stavů u všech policistů spadajících pod příslušné ředitelství apod.

Další možností regenerace pro příslušníky Policie ČR, tedy i členy SPJ a PJ KŘP, je ozdravný pobyt v trvání 14 dnů nepřetržitě v kalendářním roce, na který má nárok každý příslušník, jehož služební poměr trval alespoň 15 let. Tento ozdravný pobyt se v současné době provádí buď formou lázeňské péče v zařízení vybraných příslušnými krajskými ředitelstvími Policie ČR, nebo formou tělesných rehabilitačních aktivit, jejichž plán si policista individuálně vypracuje a poté předloží ke schválení k příslušnému ředitelství. Musí se jednat o pohybové a regenerační aktivity typu jízda na kole, turistika, plavání, různé druhy sportů, masáže, apod. v rozsahu základní pracovní doby. Činnosti dle vypracovaného a schváleného plánu pak policista vykonává samostatně v místě, které si zvolí, přičemž nezáleží na tom, zda se jedná o místo bydliště či nikoliv. Uvedený ozdravný pobyt formou lázeňské péče lze žadateli poskytnout na základě doporučení lékaře zdravotnického zařízení, i když nespĺňuje výše uvedenou podmínku trvání služebního poměru alespoň 15 let.²⁵ Vzhledem k finančním úsporám u Policie ČR se však tato možnost příliš nevyužívá.

Z uvedených skutečností tedy jasně vyplývá, že možnosti SPJ jsou téměř nadstandardní a je z tohoto hlediska plně postačující potřebám jednotlivých policistů.

²⁵ § 80 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků ozbrojených sborů

4 Koncepce pořádkových jednotek Policie ČR

Současným trendem je postupné rušení PJ KŘP a zavádění SPJ v jednotlivých krajích. To umožnilo v nedávné době vzniknout SPJ v Jihomoravském kraji a v současné době jsou tvořeny SPJ v Ústeckém a Severomoravském kraji. Zdá se být logické, že v současné době, kdy se narušování veřejného pořádku stává vysoce organizovanou a profesionální činností, je třeba hledat dokonalejší prostředky, které umožní tento stav zastavit. Je však směřování ke koncepci SPJ správné? Myslím si, že ano, ale s ohledem na finanční možnosti Policie ČR bych provedl úpravu současné podoby SPJ tak, aby při zachování stávajících standardů umožnila i uspořít vynaložené finanční prostředky.

4.1 Rozdíl mezi SPJ a PJ KŘP

Koncepce SPJ umožňuje koncentraci policejních sil a prostředků v jednom místě, vysoce profesionální výcvik členů SPJ, úzkou spolupráci s dalšími policejními složkami (SKPV, SCP apod.), spolupráci s městskými soudy při rizikových soudních jednáních a s mimoresortními organizacemi při zajišťování kulturních a společenských akcí (např. riziková sportovní utkání, shromáždění a pochody s předpokládanými projevy extremismu, velké koncerty apod.), též s Českou národní bankou při převozu cenin, spolupráci s dalšími subjekty (např. Židovská obec) při ochraně vytipovaných objektů a v neposlední řadě doprovod při přepravě jaderného materiálu.

Není reálné, aby PJ KŘP plnily stejné úkoly jako SPJ, protože, jak již bylo zmíněno, členové těchto PJ vykonávají činnosti dle ZPPP č. 10/2009 nad rámec svých pracovních úkolů a základní pracovní doby. Dislokace členů a techniky není v jednom místě, a proto nelze zajistit pravidelný výcvik všech členů PJ a spolupráce s dalšími policejními složkami či jinými organizacemi je navozena pouze při konkrétních akcích.²⁶

Pokud bychom tedy o budoucí koncepci PJ Policie ČR rozhodovali jen na základě rozdílnosti obou jednotek v souvislosti s plněním úkolů, byla by jasnou volbou koncepce SPJ. V potaz je ale třeba brát další skutečnosti a klást si další otázky. Bude zřízení takových jednotek finančně náročnější či nikoliv a dá se provést tak, aby přineslo i úsporu vynaložených financí? Nemá větší smysl v celkovém kontextu zachovat současný stav

²⁶ pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: Koncepce Speciálních pořádkových jednotek, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

s jednou nebo dvěma SPJ, které by doplnily PJ KŘP? Potřebujeme vůbec v ČR pořádkové jednotky?

4.2 Počty nasazení PJ

V několika posledních letech se počet nasazení PJ v České republice jako celku stále zvyšuje. V rámci jednotlivých krajských ředitelství Policie ČR, které od roku 2010 vycházejí ze současného správního dělení krajů, je ovšem situace rozdílná. Na tuto situaci reaguje i nová koncepce PJ, která počítá se zřízením SPJ v nejexponovanějších oblastech, kde došlo k nárůstu nasazení PJ, přičemž se předpokládá, že nárůst zaznamenaný v předchozích letech bude pokračovat. Tato koncepce bere v úvahu i navýšení počtu krajských ředitelství Policie ČR z 8 na 14, což je obraz správního členění území České republiky. Se vznikem nových KŘP souvisí také vznik nových PJ KŘP, které budou tvořit policisté PJ, kteří vykonávají službu na základních útvarech ve služebních obvodech začleněných pod nově vzniklé KŘP.

Vzhledem k umístění SPJ v hl. městě Praze, velké koncentraci obyvatel na poměrně malém území a širokým kulturním možnostem je tato jednotka nasazována nejčastěji. V prvním pololetí roku 2009, kdy na Policejním prezidiu ČR začala být připravována koncepce nového složení PJ, došlo na území hlavního města Prahy, jak ukazuje tabulka č. 1, k poklesu realizovaných bezpečnostních opatření. V roce 2008 bylo ze strany SPJ realizováno 4279 opatření včetně dopravních akcí, doprovodů cenin apod., což průměrně vychází na 356,6 opatření měsíčně, zatímco za první pololetí roku 2009 bylo realizováno 1908 opatření a to je v průměru 318 opatření měsíčně. Úměrně k tomu bylo také na tato opatření nasazeno menší množství policistů. V rámci KŘP hl. m. Prahy se nepočítá ani s navyšováním počtu policistů v SPJ, ani se změnou koncepce této jednotky, kdy současný stav dle názoru Policejního prezidia ČR naprosto vyhovuje aktuálním potřebám. Tomu odpovídá i počet opatření v rámci hl. m. Prahy, kterých se účastnili policisté jiných KŘP.

Tabulka č. 1: Počty nasazení PJ v rámci KŘP hl. m. Prahy

KŘP hl. m. Prahy	ROK 2008	1. pololetí 2009
Počet všech realizovaných bezpečnostních opatření	4279	1908
Průměrný počet realizovaných bezpečnostních opatření za měsíc	356,6	318
Počet nasazených policistů PJ	45 037	20 372
Počet bezpečnostních opatření, v rámci kterých byli nasazeni policisté PJ (SPJ) jiných KŘP	0	1
Počet nasazených policistů PJ (SPJ) jiných KŘP	0	50

Zdroj: pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: *Koncepce Speciálních pořádkových jednotek*, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

Obdobný trend, jak byl zaznamenán KŘP hl. m. Prahy, můžeme sledovat i ve Středočeském kraji, kde také došlo k poklesu uskutečněných opatření na 9, což činí 1,5 akce měsíčně v 1 pololetí roku 2009, oproti roku 2008, kdy PJ byly v rámci tohoto kraje nasazeny 23x, což činí 1,9 akcí měsíčně. Viz tabulka č. 2. Jen jedenkrát bylo v první polovině roku 2009 využito výpomoci jednotek KŘP, a to pouze 15 příslušníků. Nová koncepce PJ Policie ČR nepočítá ve Středočeském kraji se zřízením SPJ. Jedním z důvodů je i pokles počtu nasazení PJ v tomto kraji. Druhým a zřejmě hlavním důvodem je blízkost Prahy, kde sídlí SPJ, která může být v případě potřeby v krátkém čase nasazena na kterémkoliv místě Středočeského kraje.

Tabulka č. 2: Počty nasazení PJ v rámci KŘP Středočeského kraje

KŘP Středočeského kraje	ROK 2008	1. pololetí 2009
Počet všech realizovaných bezpečnostních opatření	23	9
Průměrný počet realizovaných bezpečnostních opatření za měsíc	1,9	1,5
Počet nasazených policistů PJ	1930	810
Počet bezpečnostních opatření, v rámci kterých byli nasazeni policisté PJ (SPJ) jiných KŘP	0	1
Počet nasazených policistů PJ (SPJ) jiných KŘP	0	15

Zdroj: pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: *Koncepce Speciálních pořádkových jednotek*, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

Přestože v rámci KŘP Jihočeského kraje došlo ke zvýšení nasazení PJ za měsíc o více než 100%, tedy vzrostl celkový počet opatření z 8 v roce 2008 na 10 za první pololetí roku 2009, což je, jak ukazuje tabulka č.3, zvýšení z 0,7 nasazení měsíčně na 1,7 nasazení

měsíčně, není v nové koncepci PJ počítáno se zřízením SPJ v tomto kraji. Celkem 3krát využilo KŘP Jihočeského kraje výpomoc PJ jiného KŘP. Důvodem nezřízení SPJ je především malý celkový počet nasazení PJ v Jihočeském kraji. Do budoucna se plánuje, že PJ KŘP bude zachována v současné podobě a nadále bude plnit úkoly, které jí přísluší. Část policistů PJ byla převedena pod nově vzniklé KŘP kraje Vysočina.

Tabulka č. 3: Počty nasazení PJ v rámci KŘP Jihočeského kraje

KŘP Jihočeského kraje	ROK 2008	1. pololetí 2009
Počet všech realizovaných bezpečnostních opatření	8	10
Průměrný počet realizovaných bezpečnostních opatření za měsíc	0,7	1,7
Počet nasazených policistů PJ	547	1121
Počet bezpečnostních opatření, v rámci kterých byli nasazení policisté PJ (SPJ) jiných KŘP	0	3
Počet nasazených policistů PJ (SPJ) jiných KŘP	0	400

Zdroj: pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: Koncepce Speciálních pořádkových jednotek, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

Stejně jako v Jihočeském kraji došlo i u KŘP Severočeského kraje k navýšení počtu nasazení PJ, přičemž jak ukazuje tabulka č. 4, jedná se o více než 100% navýšení v prvním pololetí roku 2009 oproti roku 2008, kdy PJ Severočeského kraje byly nasazeny 18 krát, zatímco v prvním pololetí roku 2009 23 krát. V roce 2009 se také zvýšil počet vypomáhajících policistů jiných KŘP na 988. Na rozdíl od jižních Čech se u KŘP Severočeského kraje počítá s jeho přejmenováním na KŘP Ústeckého kraje a zřízením SPJ. SPJ KŘP Ústeckého kraje bude tvořena z příslušníků PJ KŘP bývalého Severočeského kraje. Část policistů původní PJ bude převedena pod KŘP Karlovarského a Libereckého kraje, kde vzniknou nové PJ. Důvodů zřízení SPJ je několik: koncentrace rizikových osob a oblastí, zvyšující se počet nasazených policistů jiných KŘP a v neposlední řadě již zmiňovaný více než 100% nárůst akcí PJ. Zároveň se počítá s tím, že by SPJ KŘP Ústeckého kraje vypomohla v případě potřeby jednotkám okolních KŘP, tedy KŘP Karlovarského a Libereckého kraje.

Tabulka č. 4: Počty nasazení PJ v rámci KŘP Severočeského kraje

KŘP Severočeského kraje	ROK 2008	1. pololetí 2009
Počet všech realizovaných bezpečnostních opatření	18	23
Průměrný počet realizovaných bezpečnostních opatření za měsíc	1,5	3,8
Počet nasazených policistů PJ	3360	3047
Počet bezpečnostních opatření, v rámci kterých byli nasazeni policisté PJ (SPJ) jiných KŘP	1	2
Počet nasazených policistů PJ (SPJ) jiných KŘP	438	880

Zdroj: pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: *Koncepce Speciálních pořádkových jednotek*, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

V oblastech náležejících pod KŘP Západočeského kraje, byl se zde nachází třetí největší město v ČR Plzeň, byl v 1. pololetí roku 2009 zaznamenán, jak ukazuje tabulka č. 5, pokles nasazení PJ oproti roku 2008. V souvislosti s tím také poklesl počet opatření, kterého se účastnily PJ jiného KŘP a to ze 2 na 1 opatření. Klesl také počet nasazených policistů jiného KŘP. Ani zde není v nové koncepci plánováno zřízení SPJ. Název ředitelství bude změněn na KŘP Plzeňského kraje, přičemž část příslušníků PJ bude převedena pod KŘP Karlovarského kraje do nově vzniklé PJ.

Tabulka č.5: Počty nasazení PJ v rámci KŘP Západočeského kraje

KŘP Západočeského kraje	ROK 2008	1. pololetí 2009
Počet všech realizovaných bezpečnostních opatření	43	20
Průměrný počet realizovaných bezpečnostních opatření za měsíc	3,6	3,3
Počet nasazených policistů PJ	2200	1600
Počet bezpečnostních opatření v rámci kterých byli nasazeni policisté PJ (SPJ) jiných KŘP	2	1
Počet nasazených policistů PJ (SPJ) jiných KŘP	1800	500

Zdroj: pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: *Koncepce Speciálních pořádkových jednotek*, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

PJ KŘP Východočeského kraje zaznamenaly po jihočeských jednotkách druhý nejmenší počet realizovaných opatření, přesto i zde můžeme zaznamenat stoupající tendenci. V prvním pololetí roku 2009 to bylo 12 opatření, oproti 16 v celém roce 2008. Tímto došlo k navýšení počtu průměrných měsíčních zákroků z 1,3 v roce 2008 na průměrně 2 bezpečnostní opatření měsíčně. Při nasazení PJ také nebyla využita pomoc jednotek jiných KŘP. Tyto informace shrnuje tabulka č. 6. Vzhledem k malému celkovému

počtu opatření a dobré dostupnosti z hl. m. Prahy, kde již SPJ působí, neuvažuje se stejně jako v rámci KŘP Středočeského, Jihočeského a Západočeského kraje o zřízení SPJ. Pouze zde v rámci reorganizace dojde k přejmenování kraje a rozčlenění na Liberecký, Královehradecký a Pardubický kraj, přičemž pod velením každého KŘP těchto krajů bude vytvořena, stejně jako u jiných nově vzniklých krajů, samostatná PJ tvořená bývalými příslušníky PJ KŘP Východočeského kraje.

Tabulka č. 6: Počty nasazení PJ v rámci KŘP Východočeského kraje

KŘP Východočeského kraje	ROK 2008	1. pololetí 2009
Počet všech realizovaných bezpečnostních opatření	16	12
Průměrný počet realizovaných bezpečnostních opatření za měsíc	1,3	2
Počet nasazených policistů PJ	660	600
Počet bezpečnostních opatření, v rámci kterých byli nasazeni policisté PJ (SPJ) jiných KŘP	0	0
Počet nasazených policistů PJ (SPJ) jiných KŘP	0	0

Zdroj: pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: Koncepce Speciálních pořádkových jednotek, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

Z tabulky č. 7, která ukazuje nasazení PJ v bývalém Jihomoravském kraji, můžeme zjistit, že v prvním pololetí roku 2009 došlo k extrémnímu zvýšení realizovaných bezpečnostních opatření ze strany PJ, a to z 23 v roce 2008 na 218, tedy z 1,9 opatření měsíčně v roce 2008 na 36,3 opatření. V kraji byly také využity 3x PJ jiného KŘP. Tento nárůst neznamena zvyšující se počet narušení veřejného pořádku, ale do tohoto čísla se promítlo zřízení SPJ Jihomoravského kraje, která začala plnit všechny úkoly tak, jak to nařizuje ZPPP č. 10/2009 Sb. o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, tedy i úkoly nesouvisející jen s obnovením veřejného pořádku při jeho narušení. V rámci reorganizace KŘP v roce 2010 zůstal zachován Jihomoravský kraj. Původní části bývalého KŘP správně náležející pod Olomoucký a Zlínský kraj a kraj Vysočina byly pod tyto kraje přeřazeny a vznikla zde nová KŘP a nové PJ. SPJ KŘP Jihomoravského kraje má za úkol dle potřeby zakročit ve všech uvedených krajích vzniklých z původního KŘP Jihomoravského kraje.

Tabulka č. 7: Počty nasazení PJ v rámci KŘP Jihomoravského kraje

KŘP Jihomoravského kraje	ROK 2008	1. pololetí 2009
Počet všech realizovaných bezpečnostních opatření	23	218
Průměrný počet realizovaných bezpečnostních opatření za měsíc	1,9	36,3
Počet nasazených policistů PJ	2470	5736
Počet bezpečnostních opatření, v rámci kterých byli nasazení policisté PJ (SPJ) jiných KŘP	2	3
Počet nasazených policistů PJ (SPJ) jiných KŘP	250	350

Zdroj: pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: Koncepce Speciálních pořádkových jednotek, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

V oblasti severní Moravy vzniklo při reorganizaci Policie ČR v roce 2010 KŘP Moravskoslezského kraje a další služební obvody bývalého KŘP Severomoravského kraje byly opět dle správního členění ČR přiřazeny pod Olomoucký a Zlínský kraj. Tabulka č. 8 ukazuje, že v rámci KŘP Severomoravského kraje došlo v prvním pololetí roku 2009 téměř k dvojnásobnému nárůstu realizovaných opatření z 30 v roce 2008 na 28 za uvedené první pololetí roku 2009. Tím také vzrostl průměrný počet opatření v měsíci a během dvou opatření bylo využito 2450 policistů PJ jiného KŘP. V souvislosti s nárůstem počtu opatření, vzdálenosti od nejbližší jednotky SPJ a potřebným počtem policistů jiných KŘP ke zvládnutí opatření bylo rozhodnuto, že v rámci KŘP Moravskoslezského kraje bude zřízena SPJ, jejíž působnost bude pokrývat také části Olomouckého a Zlínského kraje.

Tabulka č. 8: Počty nasazení PJ v rámci KŘP Severomoravského kraje

KŘP Severomoravského kraje	ROK 2008	1. pololetí 2009
Počet všech realizovaných bezpečnostních opatření	30	28
Průměrný počet realizovaných bezpečnostních opatření za měsíc	2,5	4,6
Počet nasazených policistů PJ	1750	2450
Počet bezpečnostních opatření, v rámci kterých byli nasazení policisté PJ (SPJ) jiných KŘP	1	2
Počet nasazených policistů PJ (SPJ) jiných KŘP	150	400

Zdroj: pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: Koncepce Speciálních pořádkových jednotek, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

Z uvedeného tedy vyplývá, že v České republice došlo jak k nárůstu počtu opatření realizovaných PJ, tak i k navýšení počtu nasazených policistů. Proto také SPJ jsou nebo

mají být zřízeny v rámci KŘP hl. m. Praha, KŘP Severočeského kraje, KŘP Severomoravského kraje a KŘP Jihomoravského kraje, tedy v oblastech, kde došlo k největšímu nárůstu bezpečnostních opatření ze strany PJ, nebo vyvstala potřeba plnit úkoly, na které PJ KŘP neměly prostředky, výcvik ani časové možnosti. Svou roli také hrála dostupnost jednotlivých krajů k místům, kde v současnosti sídlí lépe vybavené SPJ. V krajích, kde nedošlo či nedojde ke zřízení SPJ, se počítá se zachováním současné podoby PJ KŘP. V nově vzniklých krajích, kde nebude působit SPJ, byly PJ nově zřízeny z členů PJ sloužících na útvarech v oblastech, které připadly nově zřízeným KŘP.

Takové řešení dle mého názoru přinese kromě profesionalizace a zkvalitnění činnosti PJ PČR především značný nárůst již nyní vysokých nákladů na činnost PJ PČR. S ohledem na snižování výdajů, ke kterému nyní dochází a problémům s financováním základních činností Policie ČR se domnívám, že prostředky k financování navrhované reformy nejsou a v dohledné době ani nebudou. Proto je třeba hledat ekonomičtější způsob řešení bezpečnostní problematiky.

4.3 Náklady na činnost pořádkových jednotek Policie ČR

V roce 2009, při tvorbě nové koncepce PJ, vycházeli tvůrci navrhované koncepce také z nákladů, které byly vynaloženy na činnost PJ Policie ČR v tomto a předchozím roce. Vzhledem k tomu, že policisté zařazení v SPJ plní řadu rozdílných úkolů i během své základní pracovní doby, byly pro objektivní vyobrazení nákladů na činnost PJ zvoleny náklady vynaložené na policejní opatření v souvislosti s eliminací narušování veřejného pořádku, při kterých zakročují také PJ KŘP. Zatímco tyto náklady za celý rok 2008 dosáhly částky převyšující 74 mil. Kč, v květnu 2009 činily již zhruba 64 mil. Kč. Součástí těchto nákladů jsou jak prostředky na platy policistů, tak i finanční prostředky vynaložené na pohonné hmoty, údržbu a zejména opravy vozového parku poničeného při pouličních bitkách, náklady na léčení zraněných policistů i náklady na obnovu poničené výstroje.

V souvislosti s tím Policejní prezidium ČR uvádí, že částka pokrývající náklady vynaložené státem na jednoho policistu, který se jako příslušník PJ účastnil v roce 2009 bezpečnostního opatření, je 275 Kč/hod. Do výše této průměrné částky se logicky promítly náklady za práci, kterou v PJ vykonávali příslušníci PJ KŘP nad rámec své základní služby, čili náklady za tzv. práci přesčas. Do poloviny měsíce května roku 2009 bylo tedy během 231 opatření souvisejících s eliminací narušení veřejného pořádku vynaloženo na platy policistů 60 855 591 Kč. Prostředky vynaložené na platy během opatření navyšuje také

částka 2 363 004 Kč, která představuje platy občanských zaměstnanců Policie ČR. Celkový objem platových prostředků vynaložených při opatření souvisejících s eliminací narušení veřejného pořádku do poloviny května roku 2009 činil 63 218 595 Kč. Za celý rok 2008 bylo v rámci 436 zrealizovaných opatření souvisejících s eliminací narušování veřejného pořádku celkově na platy policistů a občanských zaměstnanců Policie ČR vynaloženo 72 117 186 Kč. Z této částky činily platy policistů 70 690 857 Kč a 1 426 329 Kč platy občanských zaměstnanců Policie ČR.

Jak ukazuje tabulka č. 9, do přímých nákladů vynaložených v souvislosti s bezpečnostními opatřeními se také značně promítají prostředky na PHM, které za celý rok 2009 činily 1 818 172 Kč. Do května roku 2009 bylo za PHM utraceno již 1 159 798 Kč. V kontextu s těmito výdaji se pak částky 28 902 Kč za rok 2008 a 40 000 Kč za část roku 2009, představující škodu na výstroji policistů, zdají zanedbatelné. Část celkového objemu zmiňovaných vynaložených prostředků tvoří také náklady spojené s léčením a pracovní neschopností u policistů zraněných při bezpečnostních opatřeních. V roce 2008 bylo zraněno 5 policistů, zatímco do poloviny května 2009 byli zraněni již 4 policisté. V tabulce nejsou zahrnuti policisté, jejichž zranění si nevyžádalo pracovní neschopnost.²⁷

Tabulka č. 9: Orientační vyčíslení finančních nákladů Policie ČR s porovnáním roku 2008 a 2009

	ROK 2008	rok 2009 (do 15.5.)
Počty provedených opatření	436	231
Počty nasazených policistů a občanských zaměstnanců	37 073	22 958
Počty zraněných policistů se vzniklou PN	5	4
Škoda na výstroji policistů	28 902 Kč	40 000 Kč
Mzdové prostředky - policisté - občanští zaměstnanci	70 690 857 Kč	60 855 591 Kč
	1 426 329 Kč	2 363 004 Kč
Spotřeba PHM	1 818 172 Kč	1 159 798 Kč

Zdroj: pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: Koncepce Speciálních pořádkových jednotek, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

Pokud bychom brali do úvahy pouze platové prostředky vynaložené v souvislosti s bezpečnostními opatřeními, je nasazení SPJ levnější než nasazení PJ KŘP, neboť při

²⁷ pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: Koncepce Speciálních pořádkových jednotek, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

nasazení SPJ na rozdíl od PJ KŘP pouze část policistů pracuje nad rámec základní pracovní doby, což vychází z modelu pracovní doby tak, jak jsem jej uvedl v kapitole 2.3.1. Přesčasová práce u PJ KŘP vzniká díky tomu, že nasazení PJ povětšinou nelze předem plánovat, neboť probíhá dle aktuální bezpečnostní situace. V případě, že se počítá s nasazením PJ KŘP na akci, která je ohlášena s dostatečným předstihem, je možné pracovní dobu policistů upravit tak, aby se nejednalo o službu nad rámec jejich pracovní doby. K tomu je třeba také uvést, že výkon služby policistů je plánován s předstihem na celý následující měsíc, tudíž o nasazení musí být rozhodnuto nejdéle ke konci měsíce, po kterém následuje měsíc, ve kterém bude opatření realizováno.

4.4 Jakou koncepci pořádkových jednotek Policie ČR zvolit?

Jak jsem v práci uvedl, v roce 2010 se v během reorganizace Policie ČR začala měnit i koncepce struktury PJ. Před rokem 2010 v ČR působila od roku 1995 Speciální (stálá) pořádková jednotka KŘP hl. m. Prahy a od roku 2009 SPJ KŘP Jihomoravského kraje. Dále pod zbývajících šesti KŘP působily PJ těchto ředitelství. Podle navrhované koncepce, která respektuje nové členění Krajských ředitelství Policie ČR dle správního rozdělení státu, by ke dvěma již působícím SPJ měly přibýt SPJ KŘP Ústeckého kraje a SPJ KŘP Moravskoslezského kraje. Další část tvoří 10 útvarů PJ KŘP, které by byly buďto zachovány ze současných PJ, nebo v nově vzniklých krajích vytvořeny.

Jako hlavní přínos navrhované koncepce uvádí Policejní prezidium ČR „*zavedení systému minimálních standardů vybavenosti, vycvičenosti a kompatibility zajištění ochrany veřejného pořádku v případech jeho závažného narušení na kterémkoliv místě v České republice, zřízení profesionálních útvarů o potřebném počtu policistů, v konkrétně určených regionech, posilování přímého výkonu služby v konkrétních místech (např. v sociálně vyloučených lokalitách), kde dochází k závažným narušením veřejného pořádku (např. projevům extremismu a případům násilné a majetkové kriminality ve zvýšené míře), využití profesionálně vycvičených policistů pro podporu činnosti dalších policejních složek (např. SCP, ÚOOZ, ÚRN, ZJ), snížení zatíženosti policistů základních útvarů policie zařazených zejména na OOP a OHS zlepšení a zkvalitnění spolupráce s dalšími policejními složkami, zejména SKPV (např. společný postup při přípravě a provádění zákroků, efektivní dokumentace a eliminace protiprávního jednání).*“²⁸

²⁸ pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: Koncepce Speciálních pořádkových jednotek, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009, str. 10

Zřízením dvou nových SPJ by došlo ke zvýšení celkového počtu příslušníků sloužících v těchto útvech, přičemž se nepočítá se zvyšováním současného počtu příslušníků vykonávajících službu v PJ Policie ČR. Díky tomu by bylo dosaženo většího množství lépe vycvičených policistů PJ, na základních útvech Policie ČR by nedocházelo v důsledku odvelení příslušníků PJ k plnění úkolů této jednotky k problémům při uskutečnění naplánovaných úkolů a nedocházelo by k tak velké obměně příslušníků PJ jako v současné době. Další výhody lze podle Policejního prezidia ČR spatřovat v možnosti cílenějšího a intenzivnějšího výcviku příslušníků PJ, díky čemuž bude možné nejen zavést nové prvky a metody v taktice PJ, ale i docílit profesionálnějšího vystupování příslušníků PČR. V neposlední řadě by pak přínosem této koncepce měla být i zlepšená spolupráce s jinými útvary a posílení výkonu pořádkové služby na území, kde bude SPJ působit.²⁹

Podle uvedených informací se zdá koncepce vycházející ze strategie vlády ČR v boji proti extremismu, pro kterou se Policejní prezidium ČR rozhodlo, logickou volbou a měla by pomoci v boji s narůstajícím a profesionalizujícím se narušováním veřejného pořádku. Díky této koncepci bude moci Policie ČR profesionálně, efektně a včasně v mezích zákona reagovat na aktuální bezpečnostní situaci na území České republiky.

Ze svého působení v PJ KŘP také vím, že i samotní příslušníci PJ KŘP si myslí, že PJ by vzhledem k povaze úkolů, které mají plnit, měly působit dle koncepce SPJ.

Do konce roku 2010 dosud nebyly zřízeny plně funkční PJ v Ústeckém a Severomoravském kraji. Důvodem je především nedostatek finančních prostředků, které jsou pro zřízení těchto útvarů potřeba. V době úsporných opatření, které se dotýkají i rezortu Ministerstva vnitra, tím pádem i Policie ČR, se zřízení SPJ v uvedených krajích zdá být nemožné.

Myslím si, že by bylo krátkozraké setrvávat u současného modelu dvou SPJ a 12 PJ KŘP. Dle mého názoru je třeba vytvořit novou koncepci tak, aby přinesla nejen zefektivnění boje s protispolečenskými vlivy, ale i větší úsporu prostředků, které musí Policie ČR vynaložit na fungování a činnost PJ.

²⁹ pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: Koncepce Speciálních pořádkových jednotek, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

5 Jednotky pořádkové Policie SRN.

Útvary pohotovostní policie SRN – Bereitschaftspolizeiabteilungen (BPA) jsou považovány za jedny z nejlepších v Evropě. Vzhledem k tomu, že PJ PČR jsou také obdobně hodnoceny, nabízí se tedy jejich srovnání.

Vzhledem k tomu, že Německo je spolková země, tedy ji tvoří několik států, je zde členění útvarů, jiné než v ČR. Na území SRN působí federální jednotky BPA, které mají na starost např. ochranu letišť, ochranu transportů s jaderným materiálem, výpomoc útvarům BPA v jednotlivých spolkových zemích apod. Dále pak mají jednotlivé spolkové země – Bavorsko, Berlín, Braniborsko apod. své vlastní útvary BPA, které jsou řízeny prezídií pohotovostní policie. Jim je nadřizeno policejní ředitelství spolkové země, ve které působí. V případě potřeby mohou být BPA převeleny k plnění úkolů v jiné spolkové zemi. Na území jednotlivých států jsou jednotky BPA rozmístěny v několika městech, povětšinou dle jejich rozlohy, např. v Sasku je sedm BPA (3 v Drážďanech, po 2 v Lipsku a Chemnitz), v nichž je po 100 až 120 policistech³⁰. V případě potřeby jednotného zákroku BPA z více spolkových zemí přebírá koordinaci takového zákroku policista Federálního ministerstva, jehož funkce se nazývá Inspekteur der Bereitschaftspolizeien der Länder. Ten pak velí všem jednotkám účastnícím se společného zákroku.

Obdobně jako SPJ jsou i jednotky BPA nasazovány především v případě vzniku mimořádných událostí - povodně apod., k posilování výkonu služby územních útvarů pořádkové policie hlídkováním či dopravními kontrolami (např. v Sasku vždy ve skupině o 10 policistech), při ochraně politických, hospodářských, kulturních, sportovních či jiných akcích, při boji proti kriminalitě, v případě potřeby jejich speciálního vybavení (vozidel, osvětlení) nebo při jiných policejních akcích. Tyto úkoly jsou všeobecné a mohou být upraveny dle policejních ředitelství jednotlivých spolkových zemí. Mezi takové úkoly patří i ochrana transportů s jaderným materiálem.³¹

Výzbroj BPA tvoří pistole Heckler-Koch P 7 s dostřelem 50 m, samopal HK MP 5, který je používán při plnění speciálních úkolů, puška na slzný plyn a světlice, kapesní slzotvorný rozprašovač s ochranným pouzdem, dalekohledy a noktovizory. Součástí výstroje je ochranný protiúderový oblek (s kovovými a plastovými vycpávkami a chrániči), neprůstřelné vesty, případně neprůstřelné vložky do protiúderové vesty, vyšší šněrovací

³⁰ plk. JUDr. Lubomír Kvičala, Kriminologický sborník č. 3/1999, Praha: Kriminologický ústav Praha, 1999.

³¹ <http://www.berlin.de/polizei/wir-ueber-uns/struktur/dirza/bpa.html> dostupné dne 15. 11. 2010

boty, rukavice různých typů a druhů (prstové, celkové, s kovovou či plastovou ochrannou vložkou na hřbet ruky), protiúderové přilby s možností umístění prostředků radiového spojení, ochranný štít a plynová maska. Celá výstroj váží asi 25 kg. Existuje však ještě jiný, lehčí komplet výstroje.

Obrázek č. 16: Obrněný vůz jednotky BPA působící v Lipsku

Zdroj: http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Datei:Polizei_Panzerwagen.jpg

BPA jsou tvořeny jak policisty – čekately, tedy studenty přijatými do policejních škol k 2,5 ročnímu studiu, tak policisty, kteří po úspěšném absolvování policejní školy nastupují na 2 až 3 roky do mužstva BPA jako policisté a jsou zařazeni do vyššího policejního výcviku. Po dosažení věku 27 let jsou přijati do stálé státní služby. Jsou ovšem i země, v kterých je uplatňován jiný systém vzdělání policistů a složení BPA např. Braniborsko, Hamburk, Hesensko.

BPA jsou zpravidla členěny na jednotky, které mají cca. 100 - 120 členů. Tyto se dále dělí na cca. 38 členná družstva: zásahová, technická (disponující speciální technikou, jako vodními stříkači, obrněnými transportéry apod.), pro zajištění důkazů a zatčení pachatelů a popř. družstva podpůrného velení. Např. berlínská BPA má čtyři 100 členné jednotky a technické družstvo. Tedy uvedený model se specializovanými družstvy není povinný a liší se dle jednotlivých zemí.³²

Při zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku na území SRN jsou jednotky BPA nezastupitelnou složkou policie. Díky četnosti nasazování a výcviku neustále zlepšují taktiku a prostředky využívané pro splnění úkolů a to do takové míry, že jsou v Evropě považovány za jedny z nejlepších pořádkových jednotek. Prostředky a taktiku jejich

³² DER POLIZEIPRÄSIDENT IN BERLIN.: Polizei Berlin, Essen: OrgaPrint VmbH, 2004

zároků přebírají také pořádkové jednotky ostatních států Evropy.

Hlavní rozdíl mezi útvary pohotovostní policie v SRN – BPA a PJ PČR, je především v typu policistů, kteří slouží v těchto jednotkách. Zatímco u Policie ČR slouží v PJ policisté, kteří již absolvovali roční přípravný kurz a vykonávali či vykonávají službu na základních útvarech policie nebo přímo v SPJ, BPA tvoří jak nováčci, kteří kromě studia jsou zařazeni i do jednotlivých družstev, tak i policisté, kteří po absolvování policejní školy setrvávají v jednotce po dobu cca. 3 let. Až poté mohou odejít na základní útvary. Doba povinné služby v BPA se může v jednotlivých spolkových zemích lišit. Z toho tedy plyne, že příslušníci Policie SRN se na výkon služby na základních útvarech připravují 5-6 let, zatímco příslušníci Policie ČR jeden rok. Domnívám se, že model využívaný u Policie SRN umožňuje rozsáhlejší a komplexnější přípravu policistů pro budoucí výkon služby, což mimo jiné přináší také profesionálnější vystupování policistů na veřejnosti a s tím spojený lepší mediální obraz policie.

Další rozdíl je v systému členění útvarů, který je dán především rozlohou obou zemí. V ČR neexistuje na rozdíl od SRN útvar SPJ s celorepublikovou působností, byť je obdobně využívána SPJ PČR správy hl. m. Prahy.

Obrázek č. 17: Příslušníci BPA Berlin pomáhají po povodních v Drážďanech

Zdroj: http://www.berlin.de/polizei/wir-ueber-uns/struktur/dirza/bpa_einstze.html

Jiné je také členění jednotlivých útvarů. BPA tvoří jednotky 100 - 120 policistů, které se dále dělí na cca. 38 členná zásahová družstva, technická družstva, družstva pro zajištění důkazů a zatčení pachatelů a popř. družstva podpůrného velení. SPJ PČR se skládají z cca. 500 ti policistů, rozdělených do zásahových, eskortních, operativních a technických družstev o počtu cca. 12 policistů.

Rozdílný je také způsob provedení jednotlivých zákroků. Ten vychází nejen z možností daných platnými zákony, ale i ze zkušeností a osvědčených metod získaných během výkonu služby.

Obrázek č. 18: Vodní stříkač a příslušníci BPA při zákroku v Rostocku

Zdroj: <http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Datei:Polizei-Wasserwerfer.jpg>

SPJ PCŘ a BPA plní ve svých zemích úkoly obdobného typu i rozsahu. Srovnatelné je také vybavení, výcvik a zázemí.

6 Návrh změn podoby pořádkových jednotek Policie ČR

Jak jsem již ve své práci uvedl, myslím si, že koncepce na zřízení 4 SPJ a 10 PJ KŘP tak, jak ji prosazuje Policejní prezidium ČR, není špatná. Je zaměřena především na patřičné rozložení pořádkových sil na území ČR, které by postačovalo v boji proti narušování veřejného pořádku zejména při organizovaném shromažďování osob s extremistickými a rasistickými projevy, v případech rizikových sportovních a kulturních podniků, velkých hudebních produkcích apod. Neřeší však finanční možnosti resortu Ministerstva vnitra, potažmo Policie ČR. Vzhledem k tomu, že v navržené podobě přinese minimální úsporu finančních prostředků, nedosáhne maximální efektivity v boji s protispolečenskými vlivy a plně nevyužije možnosti SPJ, domnívám se, že konečná podoba uspořádání SPJ PČR bude jiná. Myslím si, že by bylo vhodné, provést několik úprav koncepce navrhované Policejním prezidiem. Tyto úpravy by splnily jak požadavek patřičného rozložení pořádkových sil na území ČR, tak by i v dlouhodobém kontextu přinesly úsporu finančních prostředků a umožnily by efektivněji využít možností SPJ. Takto upravený návrh je možná budoucí podoba pořádkových jednotek Policie ČR.

Při úpravě koncepce PJ bych vycházel z modelu jednotek BPA a současných SPJ PČR, tedy profesionálně vycvičené jednotky s dostatečným počtem policistů připravených k okamžitému nasazení pro plnění úkolů stanovených zákonem, potažmo příslušným ZPPP. Zřídil bych 4 SPJ s dislokacemi v Praze, Plzni, Brně a Ostravě, přičemž by nepodléhaly velení jednotlivých KŘP, ale přímo Policejnímu prezidiu ČR. Velikost území spadající pod působnost jednotlivých SPJ by byla stanovena na základě dopravní dostupnosti, četnosti narušení veřejného pořádku, které si vyžádalo nasazení PJ v minulých letech a koncentraci rizikových osob tak, aby byla řádně zajištěna bezpečnost. Jednotlivé útvary SPJ by samozřejmě v případě potřeby zakročily i mimo oblasti svého působení.

Při obsazování míst policistů SPJ by bylo možné využít modelu zavedeného u Policie SRN a do SPJ by povinně vstupovali noví příslušníci Policie ČR. Ti by po svém přijetí byli zařazeni k příslušnému útvaru PJ. Poté by absolvovali devíti měsíční základní kurz. Po jeho ukončení by opět nastoupili k příslušným SPJ, kde by vykonávali službu po dobu tří let od nástupu k Policii ČR. Absolvovaný kurz by se do této doby započítával. Zachoval bych současnou délku trvání služebního poměru na dobu určitou, tedy na tři roky. Poté, po osvědčení se a úspěšném složení služební zkoušky stejně jako nyní, by jim byl

nabídnut služební poměr na dobu neurčitou a převelení na příslušná volná místa na základních útvarech. V případě nedostatku volných míst by policisté zůstali u SPJ. K doplnění volných míst, v případě nezájmu z jejich strany tato místa obsadit, by byli převeleni, z důvodů uvolnění míst u SPJ pro další nováčky přijaté k Policii ČR a doplnění základních útvarů. U SPJ by musel zůstat naplněn nejnižší možný stav členů jednotky. K základním útvarům by nebylo možné přijmout policistu ve služebním poměru na dobu určitou. Zároveň s tímto bych u PJ zachoval místa, kde by službu vykonávali policisté ve služebním poměru na dobu neurčitou. Jednalo by se především o velení jednotky, instruktory, velitele družstev, psychologa apod.

Bylo by také potřeba upravit přijímací řízení. Zůstala by zachována současná podoba psychologických a zdravotních testů, změnu by si vyžádaly testy fyzické zdatnosti, neboť SPJ jsou dle fyzických požadavků zařazeny u Policie ČR do skupiny 1. V rámci těchto testů by kromě současného člunkového běhu, kliků, celomotorického testu a běhu na 1000 metrů bylo potřeba splnit na požadovaný limit i plavání na 100 metrů a přitah na hrazdě. Těm, kterým by se nepodařilo splnit jednu nebo dvě disciplíny, ale dosáhli by požadované výše bodů, bych po absolvování devíti měsíčního základního kurzu umožnil testy fyzické zdatnosti zopakovat. Pokud by příslušný policista tyto opakované testy splnil, zůstal by ve služebním poměru u Policie ČR, v opačném případě by byl ze služebního poměru propuštěn.

Aby byli nově přijatí příslušníci SPJ Policie ČR motivováni k postupu na základní útvary, zavedl bych u SPJ 2 maximálně 3 tarifní třídy, vyjma míst stálých příslušníků SPJ – velitelé, instruktoři apod. Tito by byli zařazeni v platových tarifech jako v současné době. Díky tomuto opatření by došlo ke snížení prostředků vynaložených na platy policistů PJ, neboť nízká tarifní třída i skupina dle odsloužených let by snížila nejen běžný příjem, ale i plat za přesčasovou práci, který se odvíjí od jednotlivých tarifních tříd policistů, odsloužených let u bezpečnostních sborů a v současné době značně navyšuje prostředky, které je třeba na platy vynaložit. Pokles těchto prostředků by nebyl jednorázový, ale postupný a dlouhodobější, neboť je jasné, že k obměně stávajících příslušníků SPJ za nováčky by v případě aplikování této koncepce za současného stavu docházelo postupně.

V současné době vykonává službu u všech PJ cca 2700 policistů. Pokud bychom vyšli z modelu SPJ KŘP hl. m. Prahy, kde postačuje počet 500 policistů, pak při mírném navýšení můžeme dojít k číslu 2000 - 2200 policistů zařazených u čtyř navrhovaných SPJ. Tento počet příslušníků SPJ s ohledem na to, že k zákrokům, kde by bylo potřeba 2000 či

více policistů PJ, zatím nedošlo a není předpoklad, že dojde, se zdá dostačující. V případě mimořádné události, ke které ještě nedošlo, by bylo možné část policistů, kteří absolvovali výcvik u SPJ a slouží na základních útvech, což by v průběhu let byl téměř každý policista, na určité opatření převelet k výpomoci SPJ. Tito by pak byli vybaveni prostředky, které by zůstaly po PJ KŘP.

V rámci mnou navrhovaných změn počítám s tím, že by byly zcela zrušeny PJ KŘP, což v rámci úspor úzce souvisí se snižováním prostředků vydaných na práci přesčas, neboť povětšinou jsou příslušníci PJ KŘP zařazeni v základních útvech do 4., 5. a 6. tarifních tříd, od kterých se odvíjí i výše prostředků za práci přesčas.

K uskutečnění mého návrhu by bylo třeba provést změny v zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, vydat potřebná nařízení ministerstva vnitra a závazné pokyny policejního prezidenta. K provedení dalších nutných legislativních změn by bylo zapotřebí důslednější a hlubší analýzy celé koncepce, přičemž změny by byly provedeny až podle výsledků této analýzy, která by ovšem mohla být náplní samostatné práce.

Přestože se mi zdá současná podoba výcviku SPJ, kde dochází k postupnému začleňování a nacvičování nových prvků taktiky zákroku a výcviku s novými donucovacími prostředky a zbraněmi, dostačující, zařadil bych do výcviku ještě další prvky. Především bych zintenzivnil výcvik v oblasti psychologické, kde by se policisté připravovali na stresové situace, k nimž dochází během zákroků. Protože v ČR již neexistuje institut Základní vojenské služby, rozšířil bych proto oblast výcviku pořadové služby, do které by spadalo také správné vystupování příslušníků Policie ČR na veřejnosti.

Z hlediska úkolů, které SPJ mají v současné době plnit, je ke zvážení, zda množství těchto úkolů není velké či naopak malé. Dle mého názoru je třeba vzít v úvahu, že stanovené úkoly nelze řádně splnit, pokud SPJ dostatečně nenacvičí všechny činnosti, které k takovému splnění budou potřebovat. Z tohoto pohledu je tedy současný rozsah úkolů, které mají SPJ plnit, stanoven tak, aby bylo umožněno jejich řádné splnění. Myslím si ale, že vzhledem k mnou navrhované koncepci, by bylo vhodné, aby příslušníci SPJ byli častěji nasazováni do posílení přímého výkonu služby tak, aby mohli být následně zařazováni na příslušné základní útvary. Při takovém posílení výkonu služby by současně docházelo i k procvičování potřebných administrativních činností.

Zřizováním nových SPJ by bylo potřeba tyto jednotky umístit do odpovídajících objektů s dostatečnou ubytovací a kancelářskou kapacitou, s učebnami, s možností stravování, garážemi, opravnou a dostupným sportovištěm a prostorem pro komplexní výcvik. Domnívám se, že toto by v mnou navrhovaných městech nebyl problém, přičemž v Praze a Brně SPJ sídlí ve společných areálech se školskými zařízeními Ministerstva vnitra ČR, v Ostravě je již takový objekt ve vlastnictví MV ČR vytipován. V Plzni by bylo třeba takový objekt nalézt, což by vzhledem k existenci objektu bývalých kasáren v tomto městě a s ním sousedící ubytovnou MV ČR neměl být problém.

Takto koncipované objekty nejsou vhodné jen pro výcvik, ale i pro regeneraci, která je potřebná nejen u policistů, ale vesměs u všech profesí. Možnosti regenerace u příslušníků Policie ČR bych v současné době považoval za dostačující u policistů sloužících u SPJ. Z hlediska zdravotní péče bych u SPJ zachoval místo psychiatra, který by kromě výcviku měl na starosti i psychické zdraví policistů. Každá jednotka by také měla k dispozici služebního lékaře, přičemž služební lékaři již v současné době v rámci KŘP působí.

K uskutečnění mnou navrhovaných změn by bylo třeba provést hlubší analýzu, a to nejen z pohledu financování, ale i bezpečnostní situace a platných zákonů. Přesto se domnívám, že by byly přínosem a umožnily by nejen ušetření finančních prostředků, ale i zlepšení pohledu veřejnosti na PJ PČR, potažmo Policii ČR.

7 Závěr

Ačkoliv jsou v dnešní době pořádkové jednotky považovány veřejností seznámenou s bezpečnostní problematikou za nepostradatelnou a nenahraditelnou součást policejních sborů většiny zemí vyspělého světa, veřejné povědomí o těchto jednotkách je velmi malé. Ze strany občanů je na ně často nazíráno jako na nepotřebné součásti policie, které odčerpávají nemalé částky ze státního rozpočtu. V podmínkách České republiky také k negativnímu hodnocení práce pořádkových jednotek určitou měrou přispívají sdělovací prostředky, které často zkresleně či neúplně informují o událostech. Svůj podíl na nelichotivém obrazu nesou i sami příslušníci pořádkových jednotek svým mnohdy neprofesionálním a neadekvátním jednáním.

Je třeba si uvědomit, že úkolem PJ Policie ČR není jen ochrana bezpečnosti osob a majetku a obnova veřejného pořádku v místech jeho závažného narušení, ale i plnění úkolů v rámci integrovaného záchranného systému při přípravě a provádění záchranných a likvidačních prací, účast při zajišťování bezpečnosti na sportovních a kulturních akcích, pátrání po ztracených osobách, zajištění převozu cenin nebo jaderného materiálu a v neposlední řadě posílení dohledu nad dodržováním veřejného pořádku v místech, kde dochází k častým krádežím, přepadením apod.

Řadu problémů přináší i současná podoba uspořádání PJ Policie ČR, tedy složení pořádkových jednotek z plně profesionálních SPJ a PJ KŘP, ve kterých vykonávají službu příslušníci základních útvarů policie často nad rámec své pracovní doby. Vzhledem ke stoupající četnosti a profesionalizaci narušování veřejného pořádku, neodpovídá dle mého názoru nynější uspořádání PJ současným potřebám bezpečnostní situace v ČR a odčerpává příliš velké množství finančních prostředků z rozpočtu Ministerstva vnitra ČR. Problémem není jen nižší vycvičenost, vybavenost a použitelnost PJ KŘP, ale také samotné nasazení policistů ze základních útvarů, které způsobuje obtížné plnění úkolů pro ně stanovených. S ohledem na tyto skutečnosti a v návaznosti na novou koncepci pořádkových jednotek, kterou v roce 2009 představilo Policejní prezidium ČR, se domnívám, že je třeba plně profesionalizovat pořádkové jednotky a upravit podobu výkonu služby v těchto jednotkách. Naopak tam, kde není třeba provádět větší změny jsou dle mého mínění výcvik, zázemí a vybavenost SPJ, které bych zachoval, popřípadě doplnil.

S ohledem na uvedené skutečnosti si myslím, že je třeba upravit podobu PJ po vzoru obdobných útvarů Policie SRN. Službu u PJ by tedy vykonávali příslušníci nově přijatí

k Policii ČR, a to po dobu 3 let. Poté by jim bylo umožněno sloužit na základních útvarech. V souvislosti s touto změnou by bylo třeba upravit příslušné právní předpisy a podobu testů fyzické zdatnosti při přijímání k Policii ČR. V návaznosti na tuto změnu by také bylo možné snížit tarifní třídy policistů PJ, což by znamenalo úsporu finančních prostředků nejen na základních platech, které se zvyšují s odslouženým léty, ale i úsporu na finančních náhradách vyplácených za pohotovost na pracovišti a práci přesčas, neboť výše finančních náhrad se odvíjí od úrovně tarifních tříd. Bylo by také vhodné změnit současný stav 2 SPJ a 12 PJ KŘP na 4 SPJ dislokované v Praze, Plzni, Brně a Ostravě. To by umožnilo snížit celkový počet příslušníků PJ ze současného počtu 2700 na cca 2200.

Další přínos upravené koncepce spatřuji v možnosti vylepšení obrazu Policie ČR v očích veřejnosti, neboť 3 roky služby u SPJ by umožnily širší výcvik v oblastech pořadové i služební přípravy, a tím by bylo možné zajistit profesionálnější vystupování a jednání příslušníků Policie ČR na veřejnosti.

Doufám tedy, že ačkoliv nebylo možné v této práci obsáhnout veškerou problematiku spojenou s pořádkovými jednotkami Policie České republiky, pomohla rozšířit úzké povědomí veřejnosti o činnosti, výstroji a výzbroji a výkonu služby v pořádkových jednotkách, nepostradatelné a nenahraditelné složce Policie ČR a ukázat možný vývoj s ohledem na ekonomickou a bezpečnostní situaci.

Použitá literatura

Knihy a časopisy

1. DER POLIZEIPRÄSIDENT IN BERLIN.: Polizei Berlin, Essen: OrgaPrint VmbH, 2004
2. plk. JUDr. Lubomír Kvíčala, Kriminologický sborník č. 3/1999, Praha: Kriminologický ústav Praha, 1999

Elektronické zdroje

1. <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/regiony/praha/metropol/2005/050622.htm> dostupný dne 10. 09. 2010
2. <http://www.berlin.de/polizei/wir-ueber-uns/struktur/dirza/bpa.html> dostupné dne 15. 11. 2010
3. <http://www.ks.jc/ostodd/ZJ/jednotka.html> dostupný dne 10.11.2010
4. <http://www.taser.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Souhrn/131/> dostupný dne 01. 02. 2011
5. http://cs.wikipedia.org/wiki/HK_MP5 dostupné dne 03. 02.2011
6. http://encyklopediezbrani.cz/encyklopedie_granatomy_nemecko.html dostupné dne 02. 02. 2011
7. <http://www.zeveta.cz/index.php?show=trida&parent=AMMO> dostupné dne 02. 02. 2011
8. <http://www.miltex.cz/ochranny-protiuderovy-komplet-typ-m-28> dostupné dne 03. 02. 2011
9. <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2008/05/polobrn.pdf>, dostupné dne 04. 02. 2011
10. http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/policie/praha/prezentace/6166.html dostupné dne 18. 02.2011
11. <http://tomas-buchtela.blog.cz/1007/polsti-rowdies-v-praze> dostupné dne 18. 02. 2011
12. <http://www.prodej-zbrani.cz/cs/pistole> dostupné dne 18. 02. 2011
13. http://www.brigadyr.net/pozemni_tehnika/den_policie_06/den_policie_06.htm dostupné dne 18. 02. 2011
14. http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Datei:Polizei_Panzerwagen.jpg dostupné dne 18. 02. 2011
15. <http://tomas-buchtela.blog.cz/0906/police-for-people-2009-policie-cr> dostupné dne 18. 02. 2011

Použité právní předpisy

1. zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky
2. zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
3. zákon č. 239/2000 Sb., O integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
4. ZPPP č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti

Ostatní

1. pplk. Mgr. Agh, K., pplk. PhDr. Radosta, S.: Koncepce Speciálních pořádkových jednotek, Praha: Policejní prezidium ČR, 2009

Použité zkratky

- ČPO Četnické pohotovostní oddíly
- PČR: Policie České republiky
- PJ: pořádkové jednotky
- SPJ: speciální pořádkové jednotky
- SPJ Jmk: Speciální pořádková jednotka Krajského ředitelství Policie Jihomoravského kraje
- SPJ Praha: Speciální pořádková jednotka Krajského ředitelství Policie hl. m. Prahy
- ZPPP: závazný pokyn policejního prezidenta
- BPA Bereitschaftspolizeiabteilungen